

నాలుగు తరాల చిత్రం కవిగారు – పితాశ్రీ
ఆకునూరు లక్ష్మీనరసింహారావు గారు,
కుమారుడు గౌతం, మనుమడు అమోఘ్,
శ్రీమతి డా॥స్వర్ణలత లతో

కవిగారి ఆత్మద్యుతులు

కవిగారు

(ఆకునూరు గోపాల కిషన్ రావు)

ఆరవ కవితా సంకలనం

ప్రథమ ముద్రణ

ఆగస్టు 2000

కాపీలు 500

ప్రతులకు

సూర్యశక్తి
86, వాసవీనగర్
సికింద్రాబాద్ - 15
ఫోన్ : 7747888

అమ్మకృప - స్వర్ణాలయం
97, వాసవీ కాలనీ 'A'
సికింద్రాబాద్ - 15
ఫోన్ : 7747882

ముద్రణ

కళాజ్యోతి ప్రాసెస్ లిమిటెడ్
ముషీరాబాద్
హైదరాబాద్ - 500 020.

వెల రూ॥ 75/-

ప్రణవము

బీజాక్షరముల మూలము
వేద మంత్రముల శీర్షము
ఓంకారమో మూడు తత్త్వాల
ఓజోమయ ప్రణవము !

'అ' 'ఉ' 'మ్' లను వ్యాహృతులు
అనంతకాంతులు మూడు
విశ్వమునే శాసిస్తున్నవి
వేద భావనలు చూడు !

'అ' అంటే పరమ పితా పరమాత్ముడు
'మ్' అనగా మనలో ఉండే జీవాత్ముడు
జీవుని దేవుని దరిచేర్చి జోడించే
బంధమే మధ్య 'ఉ' ప్రకృతి మాత చూడు !

ప్రణవము

బీజాక్షరముల మూలము
వేద మంత్రముల శీర్షము
ఓంకారమో మూడు తత్త్వాల
ఓజోమయ ప్రణవము !

'అ' 'ఉ' 'మ్' లను వ్యాహృతులు
అనంతకాంతులు మూడు
విశ్వమునే శాసిస్తున్నవి
వేద భావనలు చూడు !

'అ' అంటే పరమ పితా పరమాత్ముడు
'మ్' అనగా మనలో ఉండే జీవాత్ముడు
జీవుని దేవుని దరిచేర్చి జోడించే
బంధమే మధ్య 'ఉ' ప్రకృతి మాత చూడు !

మాతృ స్తవము

చదువుల తల్లీ సరస్వతి
చల్లగ చూడవె బ్రహ్మసతి
జనుల జ్ఞాన విజ్ఞానాలకు
జన్మ ధన్యతకు కారయితి !

కమల నయని కామిత దాయిని
వీణాపాణి విద్యాదాయిని
హంసవాహిని శుభ ప్రదాయిని
ఆరంభింతును నమోస్తుతేయని !

నమ్మండి

అక్షర లక్షల దొంతరలు
అమర్చే శక్తి నాకెక్కడిది
అన్నీ సకల బలుని లీలలు
ఆయనే నా కలం నడిపించేది !

ఆలోచన రావడమే తరువాయి
ఆవేశంగా స్పందించును మెదడు
మదిలో మనోజ్ఞ భావాలల్లుకుపోయి
మరుక్షణం మార్దవంగా వ్రాయబడు !

ఆత్మదర్శం

జనావళిలో ఒకనిగా
మనడంలో లేదు మహిత
అందరికన్నా భిన్నంగా
ఆచరించడమే ఘనత !

నల్గురినీ నవ్వించుట
నా జీవిత పరమ ధ్యేయం !
నల్గురికీ సాయపడుట
నా చేతల నర్మ భావం !
నల్గురకూ హృది పంచుట
నా కవితల నడక విధానం !
నల్గురునూ ఎదుగ జూచుట
నా కన్నుల ఎద ఆరాటం !
నల్గురికై కరిగి పోవుట
నాకు సదా మహదానందం !

పరమపద సోపానాలు

– స్వామి తత్త్వవిదానంద,

బ్రహ్మవిద్యా పీఠం, అల్వాల్.

శ్రీ కవిగారి కవనం

ఉపనిషదబ్ధి మథనం

గిర గిర తిరుగుతూ వారి కలం

అమృతాన్ని చిందించే మందరం !

సగటు మనిషి భాషలో ఈ చౌపదలు

అసామాన్య విజ్ఞానాన్నందించే ఆత్మద్యుతులు

సామాన్య మానవుని జిజ్ఞాసను తట్టిలేపి

సన్మార్గం వైపు నడిపే పరమపద సోపానాలు !

స్వచ్ఛమైనది వారి మానస సరస్సు

దాని నుండి ఉద్గమించే చౌపదల స్రోతస్సు

పులకరిస్తుంది సహృదయుని మనస్సు

బాగుంది- శుభం భూయాత్ అని నా ఆశీస్సు !

కృత్యంకిత - స్వీకృతులు

(ప్రియ మిత్రుడు సత్యంకు)

సుధలను చిందు కావ్యములు శ్రోతలు పాఠకులెల్ల మెచ్చెడిన్
విధముగ వ్రాయుటే తనకు విందగు ఈ కవిగారి హృన్మనో
సుధలగు అంశులాత్మద్యుతి సూక్తములన్గొను మంకితమ్ముగా
బుధజనమిత్ర ఆర్షకవి భూషణ సత్యము నాయుడు మిత్రమా!

– కవిగారు

స్వీకృతాంజలి

సర్వమానవాళికి
సర్వదా అనువర్తించే
అత్యంతాధునిక
'ఆత్మద్యుతులు'
బృహత్కావ్యాన్ని
సార్థక నామధేయులు
శ్రీ కవిగారు
ఆకునూరు గోపాల కిషన్ రావు

అనూహ్యంగా ఆత్మీయతతో
అంకితమివ్వడం
ఆ పరాత్పరుడు
మహోదయులు
కవిగారి ద్వారా
నా జీవితానికి అందజేసిన
అమూల్య బహుకృతిగా
ఆనందంగా స్వీకరిస్తున్నాను

–వడ్డపల్లి సత్యం నాయుడు

5 కవిగారి గజలు సుందరి : 12/97 గత సహస్రాబ్ది కవి గాలిబు మరియు 125 మంది పాత క్రొత్త ఉర్దూ రచయితల కవితలకు అనువాదాలు డా॥ జె. బాపురెడ్డి గారు ఆవిష్కరించారు.

1998-1999లలో 12 ఉపనిషత్తులు (ఈశావ్యాస, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండక, మాండుక్య, తైత్తిరీయ, ఐతరేయ, శ్వేతాశ్వతర, కైవల్య, అమృత బిందు, స్కందోపనిషత్తులు తెలుగు ఆంగ్ల భాషలలోనికి కవిత్వీకరణ పూర్తి వేయడం హిందీలో సిద్ధింపచేయడం, తెలుగు ఉపనిషత్తులకు పన్నెండు మంది జ్ఞానులైన స్వామీజీలు ఆశీరమృతం (పీఠికలు) అందించడం జరిగింది

శ్రీమద్భగవద్గీతలోని 701 శ్లోకాలు తెలుగు కవిత్వీకరణ పూర్తి చేసి ఆంగ్ల కవిత్వీకరణ చేపట్టడం జరిగింది ఇవన్నీ సాధ్యమైనంత త్వరలో పాఠక దేవుళ్ళ కంకితం చేయాలని ఆకాంక్ష సకలబలుడే నాకా శక్తినివ్వాలి

ప్రగతి పథంలో పయనిస్తున్న వాడు భూత భవిష్యత్తుల సమీక్షా సమాలోచనం చేసుకోవడంలాంటిదీ ప్రక్రియ దానిలో భాగంగా నా రచనలపై విజ్ఞ పాఠకుల అభిప్రాయాలను 'కరుణోక్తులు'గా ఈ పుస్తకం చివరలో పొందుపరస్తున్నాను అభి ప్రాయం వెలిబుచ్చిన ఎందరో మహానుభావులు అందరికీ ప్రణతులు ఇక మొదటి నుండీ -

జనావళిలో ఒకనిగా
మనడంలో లేదు మహిత
అందరికన్నా భిన్నంగా
ఆచరించడమే ఘనత ! నా ఆదర్శమయితే

అక్షర లక్షరల దొంతరలు
అమర్చే శక్తి నాకెక్కడిది
అన్నీ ఆ సకలబలుని లీలలు
ఆయనే నా కలం నడిపించేది ! అన్నది నా దృఢ విశ్వాసం.

1997 అనుకుంటా, ఈ క్రింది చౌపద వ్రాసుకునే తరుణం కల్గింది

ఆధ్యాత్మిక చింతన చేయుటకు
ఆసన్నం కాలేదు సమయం నాకు
ప్రేయసి, ప్రేమ సుడి గుండాలలోనే
ప్రీతి ఇంకా నాకేదేమో ఈరోజుకు !

తుల'ను, 'భగవద్గీత' 'ఉపనిషద్వేద' జ్ఞాని సకలబలుని సాయుజ్యాల దిశలో ఆరవ మెట్టైనా ఆనందమిచ్చే మొదటి మెట్టుగా పరిగణిస్తూ ప్రచురణ పనిలో నిమగ్నమైనాను

నేనెపుడేం చేయాలో
నిర్ణయించేది సకలబలుడే
అనుక్షణం మెదిలి మదిలో
ఆజ్ఞలిచ్చేవాడతడే !

ఆయన నిర్ణయానికి తలవంచడమే నేనిపుడు చేస్తున్నది

అన్ని కార్యాలు నెరవేర్చుతాడు
సకల బలుడు తాననుకొన్నట్లే
వాటి నెవడైనా మార్చగలడు
అనుకుంటే పొరపాటన్నట్లే !

నా జీవితంలో అన్నీ ఆయననుకున్నట్లే జరిగినవి, జరుగుచున్నవి, జరుగుతాయి కూడాను.

కలం నాట్యం చేస్తుంటే
ఇలా వ్రాస్తూ పోతుంటే
కవితా సంకలనాలెన్నైనా
కమనీయంగా వెలుస్తుంటే !

శ్రీమద్భాగవతం, భారత, రామాయణాదులు, బ్రహ్మసూత్రాలు, యోగ వాసిష్టా దులు ఇలాగే కవిత్వీకరించాలని మిత్రుల వాంఛ! ఏదైనా ఆయన ఆజ్ఞ ప్రకారమే జరుగు తుందని నమ్మే నేను ఏమని చెప్పగలను. ఇప్పటివరకు వ్రాసినవే నేను వ్రాయలేదాయె! ప్రస్తుతానికి ఉంటా.

ఓం స్వస్తి ప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం
న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యో శుభమస్తు నిత్యం
లోకాస్సమస్తాః సుఖినోభవంతు ॥

శుభం భూయాత్

– మీ కవిగారు

★ స్నేహితుడూ, వేదాంతి, మార్గదర్శకుడూగా చిన్నప్పటినుండి నాకు చేయూత నిస్తూ ఈనాటికీ తను కారణమైన నా ప్రగతికి నన్నభినందిస్తూ ఆశీర్వదిస్తూ ఆశ్చ ర్యం వ్యక్తం చేస్తూ నా సాహితీ సేద్యానికి తడికట్టుతూ ముందుకు నడిపిస్తున్న నా చిన మేనమామగారు చతుర్భాషాకవి, చల్లని సహృదయుడు శ్రీ దేవులపల్లి సుదర్శన రావుగారిని, నా కోరికపై సూర్యశక్తి ఇంటర్నేషనల్ సంస్థకై ప్రతిదీ 200 పేజీల 34 సంపుటాలు తెలుగు "బృహజ్ఞాన రత్నాక రం"ను (800 వందలమంది ప్రపంచ జ్ఞానుల జీవితాల తెలిపే జ్ఞాన జలధిని) అప్పుడే 27 సంపుటాలు ఆంగ్లీకరించి మిగతావి పూర్తి చేస్తున్నందుకు గానూ.

★ అడుగానే పరమపద సోపానాలు పేరుతో పరిచయ చౌపదలు వ్రాసి వెన్ను తట్టిన స్వామి తత్త్వవిదానంద గారిని, నన్ననంతంగా ప్రోత్సహిస్తున్నందుకు గానూ.

★ నా ఈ సాహితీ ఫలాలను స్వయం ప్రకాశాలుగా అభివర్ణించి, ఆశీరమృతం కురిపించిన పూజ్య స్వామిజీ ప్రకాశానందేంద్ర గారిని, వేదాలలో ఏ భాగాలు కవిత్వీకరించాలో నాకెరింగి స్తున్నందుకుగానూ

★ పొలంలో కాలిడితే బురద అంటుతుందన్న భయంతో కాబోలు ఒడ్డునే ఉండి నా క్షేత్ర సస్యశ్యామలతనాలకిస్తూ బూడిదవబోయే నా ఈ శరీర క్షేత్రానికి అశనమందిస్తూ సాహితీ క్షేత్రములో నిరాటంకంగా ఫలసాయం పొందనిస్తున్నందుకు నా వారందరిని నా సేద్యపు పంటను చూస్తూ వారి వారి ప్రేమల మేరకు నన్ను అభి మానిస్తూ, ఆనందిస్తూ, అభినందిస్తున్న పాఠక దేవుళ్ళను - వారి అనంత ప్రోత్సా హానికి గానూ.

★ ఈ పుస్తక సుమాన్ని డిటిపీలో పూయించిన మాత "సూర్యశక్తి" డిటిపీ అధినేత్రి శ్రీమతి రాజేశ్వరిని, ఓపికనే తన అలంకారంగా దిద్దుకొని, పని భూతమైనందుకుగానూ, "సూర్యశక్తి"మేనేజర్ శ్రీ శ్యామ్‌కుమార్‌ని, సహాయకుడు శ్రీ ఎమ్ రాజ్ కుమార్‌ని వారి నిస్వార్థ ప్రేమకుగాను,

★ పూసిన ఒక పూవును ప్రెస్సులో విరగబూయించిన కళాజ్యోతి ప్రాసెస్ లిమిటెడ్ వారిని.

★ చివరికైనా చిన్న ఏ మాత్రం కాని మిత్రరత్నాలు శ్రీ ఏలూరిపాటి అనంత రామయ్య,శ్రీ మదాసు పిచ్చయ్య, శ్రీ కిడాంబి వీరరాఘవచార్య, శ్రీ అనిపెద్ది వెంకటరమణరావు గార్లను, నాతో సన్నిహితంగా ఉంటూ నా సాహితీ పంటను చూసి మురుస్తున్నందుకు, నా కోపతాపాలు భరిస్తున్నందుకు గానూ.

★ ఇంకా ఈ నా యజ్ఞంలో తలా ఓ సమిధ వేసిన మహానుభావులెందరని ఉటంకించను పేర పేర అందరినీ మరువలేను.

- కవిగారు

చూశావా నీవు బ్రతికించిన
కొడుకే నిన్నేం చేశాడో
నీలా తను చేయలేక నీవు
కాలిపోతుంటే చూశాడు !

కర్మకాండలో మూడవ రోజు
మర్మం నేను తెలుసుకున్నాను
నీ ఆస్తులక్కడ పిడికెడు బూడిదై
నన్ను పిలుస్తున్నాయనుకొన్నాను !

ప్రేమ మూర్తి గురుతులక్కడ
పిడికెడై పిలుస్తుంటే - ఇక్కడ
ఈ నీ దౌర్భాగ్యపు కొడుకు చూడు
ఎలా ఎలా విలపిస్తున్నాడు!

ఆ చివరి తీపిగుర్తులూ
అవీ నీట కలిపిన తర్వాత
అగుపడేవి మాకింకా
అన్నీ నీ ప్రతి రూపాలే !

ఆ బాధతోనేనేమో
ఆపలేనిదార్తయింది
గంటకు పైగా రోదిస్తూ
కంటనీరు కారింది!

అమ్మ పైన ఇంత ప్రేమ
అమ్మా ఏ కొడుకు కుండదేమో
అమ్మా నిన్నెప్పుడైనా ఏడ్పిస్తే
అది నీపై అవ్యాజ ప్రేమతోనేమో !

మీరంతా వస్తారని
మాతోనే ఉంటారని
అనుకొన్న నా ఆశ
అడియాసే అయింది !

ఏమైనా అందరం
ఎవరిచోట్లల్లో వారం
సంతోషంగా ఉన్నామని
సరిపుచ్చుకున్నాం మనం !

ఆనాడేనాడో రైల్లో తినిపించిన
అన్నం ముద్దలే గుర్తుకొస్తున్నవి
అవింకా నాకెక్కడివి ఐనా
అమ్మా మళ్ళీ నాకవి పెట్టవా?

గంటపైన ఆగకుండా
నీకినొచ్చేంతగా రోదించాను
కంటనీరు ప్రవాహంగా
ఎపుడూలేనంతగా కార్చాను!

కనులు మూసినా
కనులు తెరచినా
కన్పిస్తున్నదమ్మా నీ చితి
ఎంతదీనమీ సుతుని గతి !

ఫోటో తీస్తే అది చూస్తే
బాధ అని వదిలేస్తే
ఏం చేయనమ్మా కనులే కెమేరాయై
ఈరీతిగ నిను తమలో బంధిస్తే !

చుట్టూ ఉండీ లేని జీవాలతో
ఎట్లో ఏమో ఈదుస్తున్నాను
బాపూ- నీవిచ్చిన ఈ కాయంతో
బ్రతుకలేక చస్తున్నాను !

ఈ కడివెడు కన్నీరే
ఈ కాసిని అక్షరాలే
నీ పాదాలను కడిగి
నేనర్పించే కుసుమాలు !

22.12.1999

ఉత్తర క్రియలు

నీ కిష్టు (కవిగారు)

నాకీ వుత్తర క్రియలపై
నమ్మకమే లేదమ్మా
ఉత్తక్రతువులే గాని
ఒరిగేదేముందమ్మా!

చిన్నమెత్తు పని కూడా
చేయించుకోలేదు నీతో
జబ్బుతో నా వద్దున్నప్పుడు
ఇబ్బందే పెట్టలేదు నిన్ను!

ఏ సమయానికేం కావాలో
అన్నీ సక్రమంగా చేశాను
ఏ డాక్టరు కెపుడు చూపాలో
అందరికీ చూపించాను!

బిడ్డకు చేసినంతగ నా
పెద్ద కొడుకు చేశాడని
అనుకున్న నీ మనసు నాకు
అర్థంలా కనబడింది!

నీ పిల్లలొకొక్కరు ప్రేమతో
నీ కలాగే సేవలు చేశారు
అందరూ నిన్ను ఆప్యాయతతో
అమృత మూర్తిగానే చూశారు!

అందరినీ నీవు వదిలిపెట్టి
ఆ సకల బలుని తలుపుతట్టి
ఆయన సేవలో తరించ
అమర పురికి అరుదెంచ!

మేమిక్కడ నీ కొఱకై
మిక్కిలిగా రోదిస్తున్నామమ్మా!
మా రోదన నీకేమన్నా
మరి వినిపిస్తున్నదా అమ్మా!

కవిగారి ఆత్మద్యుతులు

తను కదలకనే సకలబలుడు
ధరణి నంతటినీ నడిపిస్తాడు
ఎంత శక్తిమంతుడైతే తప్ప
ఇంతటి కార్యం సాధించగలడు!

చాలీ చాలని ఆదాయం
చాలా చేదు అనుభవం
మధ్యతరగతి మానవుడు
భరిస్తున్న బాధ అనవరతం !

అకారణంగా ప్రకృతి
ఆపదలు సృష్టించదు
మన కర్మల ఫలితమునది
మర్మముగా తెలుపుతుంది !

సమ ఉజ్జీల మధ్యనే
సంధి సఫల మౌతుంది
నీరు నీరు తైలం తైలంతోనే
నిజ మిశ్రమ మౌతుంది !

పైపైన మహానుభావులు
లోలోపల పిసినారులు
బయట పడుదురేనాడైనా
పైసా విదిలించని లోభులు !

కలిగినవారు దైవాన్ని
కట్టలతో కొలుస్తారు
అండలేని వారాయన్ని
గుండెలందు నిల్పుతారు !

సులభంగా గెలుపొందుటకు
సూత్రాలేవీ పనిచేయవు
కఠిన పరిశ్రమ చేయుటకు
కట్టాల్సిందే నడుము నీవు !

నీ తప్పులు తెలుపువాడు
నీ గొప్ప మార్గదర్శకుడు
శత్రువని పొరబడకుండ
చక్కగ దయతో చూడు !

అలవాటని మనమనుకొనునది
అనువైన పడకలాంటిది
దూరుట సులువే కాని
వీడుటే మహా కష్టమైనది !

దండి ఫలముల చెట్టు
వంగి తనుండినట్టు
అణకువయే మానవుని
ఔన్నత్యానికి మెట్టు !

ఏ తప్పూ చేయనివాడు
ఎవడన్నా ఉన్నాడంటే
ఏ పనీ వాడెపుడూ
ఏనాడూ చేయనట్లే !

స్వార్థం పెరిగే మనుషులలో
సంస్కారం తగ్గిపోవును
సంపద పెరిగే వేళలలో
సౌభ్రాత్రం సన్నగిల్లును !

సన్మాన అవమానాలకు
చక్కని కొలమానాలు లేవు
నీ భవ్య విధి నిర్వహణే నీకు
నిక్కమైన సన్మానం వేరేవీ కావు !

నీ అజ్ఞానం ఎంతో
నీవు తెలుసుకొనుటే
జ్ఞానానికి నీవెంతో
చేరువై పోవుటే !

నీ ఎనిమిది జానలే
నీ ఎత్తు ఎప్పుడు
నీ ఖ్యాతి నిలుపునులే
నీ మనస్సు గుప్పెడు !

పూల వాసనలను ముళ్ళు
పుణికి పుచ్చుకోగలవు
ముళ్ళ కర్కశత్వం పూలు
ముమ్మాటికి పొందలేవు !

మనిషి జీవితం
అదృష్టమధీనం
కొంతయే తోడ్పడు
నెంతైనా ప్రయత్నం !

పరిస్థితులకు తల యొగ్గిన
అధోగతి నిశ్చయం
ఎదురు తిరిగి గర్జించిన
వరిస్తుంది విజయం !

స్వయం కృషితో పైకొచ్చిన
వాని వద్ద పొరపాటునన్నైన
మాట్లాడకదృష్టం గురించి
వాడసలొప్పుకోడో మానాన !

కురిచీ నూగిస్తూ
కూని రాగాలీస్తూ
కూర్చునే వాడసలే
గొప్పవాడు అవడులే!

ఈ రోజుల్లో ఎవడి గొప్ప వాడే
ఇతరుల గూర్చి ఎవడూ ఆలోచించడే
ఎంత అమానుష స్థితి కెదిగాం మనం
ప్రతి వాడూ గిరిగీసుకు బ్రతుకుతున్నవాడే !

సమయోచిత ఆలోచన
చక్కనిదైన కార్యాచరణ
ఈ రెండు సాధించును
ఎనలేని కార్యసాధన !

మనపై మన అంచనాలవి
మనం చేయగల మనుకొన్నవి
మనపై ఇతరుల అంచనాలు
మనం చేసి చూపించినవి !

అందమైన ప్రతి ఒక్కటదీ
అందరి కళ్ళలో పడుతుంది
గులాబీ పూవు బ్రతుకదీ
గుబురు ముళ్ళలో హసిస్తుంది!

అతిగా విలువైనదీ
అతి వృధా అగునదీ
ఆగదెవరికై అది
'కాలం' అని అనునది !

కేసు ఓడినవాడు
కోర్టులో ఏడ్చేను
కేసు గెల్చినవాడు
గృహమేగి ఏడ్చేను !

యౌవన మెపుడాయని
ఎదురుచూస్తి చిన్నప్పుడు
నిండు యవ్వనాననేమొ
బాల్యాన్ని తలపోస్తిని !

సంకల్పం దృఢమేని
ఇంక భయం ఎందుకని
శంక కూడ వద్దే వద్దు
జయం నీకు కల్గదని !

ఇతరుల ప్రభావాలకు
ఈషణ్మాత్రమైనను
లోనవనపుడే మనిషి
పూను మహత్కార్యాలకు !

చిర్నగవుతో జీవించు
కురుపించకెపుడు కన్నీరు
స్నేహితులను ఆదరించు
చేయి వయసుకూ ఖాతరు !

బోధించడమని అన్నది
బుద్ధికి పదును పెట్టుటది
నాల్గుసార్లు చేసినదే
నాణ్యత కల్గించునది !

ప్రతి ఒక్కని
మాట తీరు
అతని జీవితం
చూపి తీరు !

ప్రపంచమంతా నేడు
మహితంగా సౌరశక్తిని
బిల్లుకట్టే గోడు లేకుండా
కొల్లగొడ్తున్నాడు మానవుడు !

అన్ని పనులలో సందిగ్ధత
అదో గొప్ప అవరోధము
అది తొలగించు కొంటేనే
అపుడగు లక్ష్యం సాధ్యము !

నటించే జీవితాలకన్న
నిజ జీవితాలే కాస్త మిన్న
అయ్యేది ముందే తెలిసిందా
జీవితంలో కమనీయత సున్న !

అనవసర పదజాలంతో
భావాన్నుక్కిరి బిక్కిరి చేయకు
అందరెరిగిన పదాలతో
అనంత భావన్నందించ మరువకు !

నీదెట్టిదో ఆత్మస్థైర్యం
నిజంగా చెప్పే కొలమానం
కన్నీటి అలల నడుమన
కాస్త నవ్వి చూపించడం !

సమస్యల సంద్రంలో
సదా మునిగుండే జీవితంలో
ఓటములూ కన్నీళ్ళు
ఓ లెక్కా ఆ ముంపులో !

కాలం చేసే గాయాలను
కలదా మనకు మాన్పేశక్తి
కాలంతో కనులు కలిపి
కాల్వలై ఏడ్వడమే ముక్తి !

ప్రపంచం కన్నా పెద్ద
పాఠశాల ఏదున్నది
మానవత్వం కన్న మిన్న
మహిత మనిషికేమున్నది !

బాధల చీకటి దూరం చేసే
భాసుర దీపాలెలిగిస్తాను
బాధావేదనల మరిపించ
ప్రతి ఒక్కరినీ నవ్విస్తాను !

తెలుగు భాష రాష్ట్రంలో
తెరమరుగవుతున్నది
కంప్యూటర్ పరుగులలో
గతి తప్పి పోతున్నది!

పగలు రేయి త్రాగేవాడు
పట్టించుకోడు రుచి గురించి
ఆగకుండా మాట్లాడేవాడు
ఆలోచింపడు దేన్ని గురించి !

చెడు స్నేహం చెదపురుగట్టిది
మొదలంటా కూల్చేస్తుందది
మంచి స్నేహం మహాస్తంభము
పాదులా మంచి ఊతమిస్తది!

ఆత్మ తృప్తికై మాత్రము
అవగూడదు సాహిత్యము
ఆత్మల మెల్కొల్పడమే
అవాలి దాని ప్రయోజనము !

రెండే రెండు రకాల సాహిత్యం
మెండుగ నేడగు దర్శనం
ఎందరో చదివే చెడు సాహిత్యం
ఎవ్వరూ చదువని మంచి సాహిత్యం!

పది గ్రంథాల పఠనంతో
పొందలేనంత జ్ఞానం
పండితుడొక్కని ప్రసంగంలో
పొందడమగును సాధ్యం !

అసలు సిసలు సంతోషం
అంతరాత్మలో ప్రక్షిప్తం
దాని కోర్కై బైట వెదకడం
లేనిపోని వృథా ప్రయత్నం!

దురంహంకారులతో ఎపుడు
దొడ్డ పరాభవం సంభవం
దూరం వారి నుంచడం వల్ల
దూరమగును మనకు దుఃఖం !

ఎవరి వల్ల నిన్నటి సంస్కృతి
ఈనాటికి బ్రతికున్నది
చిరస్మరణీయులుగా వారిని
చిత్తములందుంచు కోవాల్సింది!

ధనంతోనో బలంతోనో ఏమండి
దక్కదేమీ మీకు ఆలోచించండి
ఎవరి నుండేమి కావలసిన గూడ
నయ వినయాలతో సాధించండి!

లేదనే పదం లేదన్నంతగ
లేశమైనా ఇతరుల కిచ్చేంతగ
ఎదగాలి సదా మనిషి తాను
మానవత్వానికి హద్దే లేదన్నంతగ!

నీటికి ప్రభవ - ప్రళయ స్థానం
నీరదం కానే కాదు అది సంద్రం
అట్లే అన్ని వస్తువులకు కూడా
అవనియే కదా ఘన మూలం !

ఎన్ని కాలుష్యాలనని
ఏమండీ మన మాపగలం
అన్నిటికీ నేను తోడని
జతాయె జనకాలుష్యం !

దీపము చీకటినెప్పుడూ
దగ్గరికి రానేరానీయదు
అదే గాని జరిగినప్పుడు
ఆ దీపం వెలుగుతుండదు?

ప్రవాహ దిశలో
ప్రయాణం సుఖం
అదే ఎదురీతలో
అంతా అల్లకల్లోలం !

ఆత్మవిశ్వాసమనునది
అవసరం చాలా మటుకది
అహంకారంగా మారక ముందే
ఆపు చేసుకోవాల్సుంటుంది !

ప్రశంసలందుకోవడమన్నది
పన్నీటి జల్లులా ఆనందించేది
అంతేకాని దాన్ని త్రాగేస్తే
అడుగులు తడబడేస్తుంది !

అహంకారాన్ని పెంచే సంసారమిది
అహరహము మనకు ప్రాప్తిస్తుంటుంది
అలాంటి చక్రాన్ని తప్పించుకోవాలంటే
ఆ వేరుపురుగునే చంపాల్సుంటుంది !

ఆలోచించేదే పలికి
ఆచరిస్తేనే సజ్జనుడు
ఆలోచన, పలుకు ఆచరణాలను
అసమన్వయిస్తే దుర్జనుడు !

ఏం కావాలో ఖచ్చితంగ
ఇంగితంతో తెలుసుకో
సాధనతో పై మెట్టును
సంపాదించ చూసుకో !

మనసును లక్ష్యాల దిశకు
మళ్ళించితివా సవ్యంగా
సంతసాలు గ్రోలేందుకు
సాధ్యపడును దివ్యంగా !

చవకబారు మనిషి
చాలా అనర్థం తెలుసుకో
చక్కని ప్రతిఫల మొసగి
సమర్థుణ్ణి పెట్టుకో!

పుట్టగానే ఏడుస్తావు
చుట్టు జనాలను నవ్విస్తావు
చచ్చి సంతసిస్తావు
పిచ్చిగ జనాలనేడ్పిస్తావు !

రాజకీయవేత్త తనను
దేశంసొత్తనుకుంటాడు
రాజకీయ నాయకుడు తనకు
దేశం సొత్తనుకుంటాడు!

మన మాతా పితరులు
మనకు తొలి గురువులు
మన మంచి గురువులు
మలి మాతా పితరులు !

బాధల నుండి మానవులు
బడసినన్ని అనుభవాలు
మరే బోధల నుండి
మతి కెక్కని ఉపదేశాలు !

తలుపు మూస్తేనేం మనం
దాని సందునుండి దూరు నిజం
గాలిలాగే నిజాన్నెప్పుడు
కప్పిదాచలేమన్నదే సత్యం !

జాతులో యుద్ధాలో
జగతి నుద్ధరించవెపుడు
అపుడపుడొక మనిషే
ఆ దిశ తన ముద్ర వేసె!

రూపం కురూపం
రెండూ మరుగయేవే
వయస్సు తెచ్చే ముడుతలలో
వాలకం కోల్పోయేవే !

బుద్ధి జీవి యందున్న
భూరి దైన అద్భుత శక్తి
ఒక శాతమే స్ఫూర్తి
ఇక మిగతది శ్రమ శక్తి!

తరచి చూడగా జీవితం
ధరణి లాంటిదే నిజం
పెట్టిన విత్తనమే ఫలించి
చెట్టై ఇచ్చునదే ఫలం!

వెలుగు వేపు
దృష్టి నిలుపు
వినవే పడదు
చీకటి పిలుపు!

చక్కని ఆరోగ్యం
చల్లని సహృదయం
రెండు రెండేలే
మహాకటాక్షం !

జీవితానికి పరమావధి
ఎన్నుకోవడం మన విధి
ఆపై కార్య నిర్వహణలో
శక్తులన్నీ చేయాలిప్రోది !

వినోదాలన్నిటికన్న
విస్తార పఠనం మిన్న
అనంత ఆనందాన్నిచ్చు
అన్ని ఆనందాల కన్న!

కనిపించే ప్రాణులను
కనికరించ లేరేల
కనిపించని సకలబలుని
గౌరవించ గలరెట్టుల !

పురిటి నొప్పుల బాధలందే
బిడ్డ జననం సంతసం
ప్రకృతి ఫెళఫెళరావమందే
ఇంద్ర ధనుస్సు సంభవం !

నిన్ను వినాలనుకున్నట్లే
నీవు వినాలందర్నీ అట్లే
ఇచ్చి పుచ్చుకోవాలి లేదా
ఒకే వైపు దారన్నట్లే!

సౌదాతనంలోని గొప్పదనం
వేరే దేనిలో లేనిది నిజం
ఎంతగ దీన్ని ఆచరిస్తే
అంతగ ధరిస్తావు విశ్వరూపం!

మంచి పనుల పరిమళాలు
మన కీర్తి ప్రతిష్ఠలు
చెడు పనుల దుర్గంధాలే
చిత్త స్థైర్యముడుగటాలు!

అభిప్రాయాలేర్పరచుకొనుటకు
అసలేమాత్రం ఆతురపడకు
అంతగనే నిగ్రహం పాటించు
అభిప్రాయాలను మార్చుటకు!

అన్ని మన సంబంధాలు
ఔతున్నవి వ్యాపారాలు
ఏమిటిలా ఇంకుతున్నవి
మానవీయ విలువలు!

బాధలే బ్రదుకులోన
బహుశః అపరిమితం
ఎవరూ ఓదార్చకుండిన
ఇంకా బాధ అనంతం!

స్వార్థం ఇంతగా పెరగడం
అర్థం లేకుండా మనిషి ప్రవర్తించడం
తడిబట్టలతో గొంతులు కోయడం
కాదా కలియుగ మహిమా ప్రభావం !

ఎంత వ్రాసినా కలం
ఇంకా ఇంకా వ్రాయమంటున్నది
ఎంతో కొంతైన ఫలితం
ఎలాగు ఉంటుందంటున్నది !

ఎవరో ఎవరికో చేస్తే ద్రోహం
ఏదోలే అని సరిపెట్టుకోగలం
మనతో మనోళ్ళే తలపడితే
మరేవిధి నచ్చచెప్పుకోగలం !

వాదాలపై కవితలల్లడం
కాదెపుడూ నా అభిమతం
నిర్వాదంగా విశ్వవాదినవడమే
నేటికి ఏనాటికి నా ఆదర్శం!

కవిత చదివేవారికి సతతం
కావాలి సులభం సుస్పష్టం
అన్నదే నా మతమనవరతం
అదే స్థూలంగా నా కవితా వాదం !

నీ గురించి చెడు చెప్పిన
వాని మాటెవడూ వినలేనంత
ఆదర్శంగా నీవు బ్రతికి
ఆకసాన తారవాలి !

అపాయాన్నుంచి బైట పడాలంటే
మరో అపాయమే తరుణోపాయం
వజ్రాన్ని గాని కోయాలనుంటే
వజ్రమే కదా సరైన ఆయుధం !

తమ పుట్టుక ఉద్దేశ్యం
గమనించక మునుపే జనం
చాలా మంది మరణిస్తారు
కాదా యిది అన్యాయం !

అన్ని మన పుస్తకాలు
అవశ్యంగా రెండే తెగలు
అప్పటికే చదువ తగినవి
ఎప్పటికీ ఉంచ వలసినవి!

ఇతరులపై మక్కువగా
బ్రతికితివా భవ్యంగా
ఆ జీవితం ముగిసినప్పుడు
ఆత్మ తృప్తి అదేగా!

ఆకురాలు కాలమైనా
ఆమనైనా ఒక్కటే
పూదోటను దహించారు
బుద్ధి పూర్వకంగా మూర్ఖులు !

రాత్రికి రాత్రే తాను
లక్షాధికారి అయాడంటే
రాక్షసుడై నీచమార్గ
లక్షణుడై ఉంటాడంతే !

ఎందరు శత్రువులనైనా
ఏరి ఏరి పారేస్తాము
అహమనే ఘన శత్రువును
అలా ఎందుకెదగనిస్తాము !

మదించిన ఏనుగు నెదిరిస్తే
మహిలో గొప్ప కాడెవ్వడు
తన క్రోధావేశాన్నణిస్తే
తథ్యంగా గొప్ప బలవంతుడు !

చలి కాలంలో చలికి దినం సంకోచం చెందు
వేసవి ఎండలలో అది వ్యాకోచం చెందు
దినాలందుకే చిన్నవి చలికాలంలో
వేసవిలోననవే దీర్ఘమై వెలుగొందు!

ముట్టుకుంటే కాల్చేది నిప్పు
పట్టుకుంటే కూల్చేది అప్పు
కొత్తదైతే కరిచేది చెప్పు
ఏమైనా చేయకూడందని తప్పు !

సదుద్దేశ్యంతో కూడిన
అసత్యమైనా సత్యమంటిదే
దురుద్దేశ్యంతో ఆడిన
సత్యమసత్యమంతటిదే!

అవతారాన్ని చూడగనే
అభిప్రాయ మేర్పరచకు
ఏ పుట్టన పాముందనే
దెరొగాదమా బుసకొట్టు వరకు !

కొందరు చనిపోయినా కూడా
ఎందరెందరో స్మృతిస్తారు
ఇంకొందరినేమైనా కూడా
ఇంట్లో వాళ్ళే విస్మరిస్తారు !

నేడొనరించిన మంచి
నీకు చేయు మేలు రేపటి నుంచి
ఎంత ఆనందింతువో చూడు
సుంత దీని నాచరించి !

బ్రతికుండగానేమో రెండు ముక్కల
పలకెతుక్కోనెట్లు చూశాడట
చచ్చిన తరువాత తల్లిదండ్రుల
సమాధులపై బంగ్లానను కట్టేశాడట !

ఒక ఆదర్శం వైపుకు
ఒగ్గ కుంటివా నీవు
ఇక ప్రతి చెడుగుకు
ఇట్టే లొంగి పోతావు!

ప్రేమధనులైతేనే ముమ్మందు
క్షేమకరం జీవిత మందు
ఈర్ష్యాళువు లెపుడైనా
ఇక్కట్లే ఎదుర్కొందు రందు!

ఉచిత సలహాల నితరులెదుట
ఊదేయడమతి సులువైన మాట
వాటెని తాము పాటించడమన్నది
సాధ్యం మహానుభావులకేనట !

జీవితంపై ఇంకేమని
కవితలల్లగలమని
ప్రళయం ముంచెత్తే
పరిస్థితుల్లో ఇరుక్కుని!

పాలూ నీళ్లను వేరు చేసే
ప్రాభవ మొక్క హంసదే
అలాంటి మెషినొకటొస్తే
అదృష్టం కాదా మనదే !

అనంత శాశ్వతాలు అవి ఇవేలెండు
నాణ్యమైన ఈ జగత్తు పరమాంధ్యం రెండు
మొదటి దాన్ని నేను మొత్తంగా నమ్మలేను
అంటాడా చమత్కారి అల్బర్టైన్‌స్టీను !

ఆపదలో ఉన్నవారిని
అమాంతం రక్షించాలని
తన ప్రాణం ఫణం పెట్టిన
మొనగాడే మనీషనిన !

సరైన సమయంలో దండి
అరైనా ఆలోచించకుండా
ఆపద తొలగించువాడే
ఆ దైవమంత వాడండి !

ప్రేమే విఫలం అయ్యిందా
బ్రదుకిక బాధే తెలిసిందా
బాధే మందై పోయిందా
పరముని పనియిక గోవిందా !

పాము విషం విన్నారా
బంగారం కన్నా ప్రియం
చెడు ఎదుగుట కన్నారా
చెప్పు చేతలకు దూరం!

మూడు సంధ్యా సమయాలు
ముచ్చటగా కనువిందులు
వెదకు నన్నే అనిపించును
అన్ని ప్రకృతి అందాలు !

వేలున్నా లక్షలున్నా
వేరెవరి కటాక్షాలు
అమ్మ కృప లేనివానికి
అసలేమీ లేనట్లే !

భాగ్యరేఖ మాసిపోదు
ప్రవాహంగ ఏడ్చినను
ఏదీ కాగల దాగిపోదు
ఏదో మిషతో జరుగును!

తనకు తగిన పని
తనకు తానే కని
చేసేస్తే పరుగున
చెప్పాలి దైవలీలయని !

కాళ్ళుతడవకుండా మానవుడు
గగనయానం చేస్తున్నాడు
కళ్ళు తడువకుండా మాత్రం
జీవనయానం చేయలేకున్నాడు!

ప్రతి చిన్న ఓటమిని
ప్రళయంగా ఎంచకు
ఒక యత్నం ఫలించలేదని
ఇక యత్నించడం మానకు !

అడ్డంకులలో నుండే
అనుభవాలు గడించాలి
అనుభవాలలో నుండే
ఆత్మ విశ్వాసం పొందాలి!

కొంచెపు బుద్ధి లేకుండా
కూడబెట్ట గలగాలి
బాధయేమీ పడకుండా
పంచిపెట్ట గలగాలి!

ఉన్నోడిది లేనోనికి
ఊడ్చి పెట్టుదానికన్న
లేనోడిని పైపైకి
లేపు ప్రయత్నం మిన్న !

ప్రతి విసర్జిత పదార్థం
పని కొచ్చే దన్నది నిజం
సజీవ నిర్జీవ తతులలో
సామాన్య మీ విషయం !

కోతుల ద్వారా ఘన నీతిని
గొప్పగా చెప్పిన గాంధీజీని
చెడు చూడకు వినకు మాటాడకను
జీవనీతి మరువద్దేమైనా గాని !

మరీ మంచి పుస్తకాలను
మహా గొప్ప స్నేహితులంటారు
మనలనీ ఇరువురును
ప్రభావితం చేయునంటారు!

ప్రేమలాగే ప్రజాస్వామ్యం
ఏమైనా భరించగలదు
ఏ మాత్రం అలక్ష్యం
ఏ ఉదాసీనతా పడదు !

ఎన్నెన్నో ఇక్కట్టులు
నన్ను చుట్టి వేసినవి
ఉదయపు పొగ మంచులా
ఒకటొకటై వీడినవి !

చెప్పినదెపుడూ చేయకుండ
చేసే దెపుడూ చెప్పకుండ
సమన్వయం లేనప్పుడు
సఖుడవ్వడెవ్వడు గూడ!

అద్దంలాంటి ఆలోచనలు
అమృత తుల్యమౌ వాక్కులు
అనితర సాధ్యమౌ పనులు
ఆజన్మాంతమభిలషనీయాలు !

కవిత లెంత బాగుగా ఉన్నా
కాల మేఘాలు కమ్మినప్పుడు
సూర్య బింబంలా కనుమరుగగు
మేఘం తొలిగితేనే కాంతి కన్పడు !

ఐకమత్యం కావాలి మన మతం
అన్ని మూఢాచారాలు వదలాలి మనం
మతాలన్ని నిర్మూలిస్తేనే గాని
సన్మతముద్భవించదు నిజం !

పెళ్లనేది ఓ సుందర స్వప్నం
అయ్యేది కొందరికే నిజం
మిక్కిలిగా ఎందరికో అది
మింగుడు పడనట్టి అశనం !

మహానుభావు లెక్కువగా
మధ్యతరగతి వారే
అహమహమిక లేనంతగా
అపార జ్ఞాన శాలురే !

అభ్యసించు తరుణమందు
అపుడపుడూ కలుగు ఓటమి
పట్టుదలకు పదునిడమందు
గెలుపే గెలుపు ఉండదోటమి !

శత్రువు నెల్లప్పుడు
క్షమించి వదిలి చూడు
మరల నిన్ను ఆతడు
బాధ పెట్ట నేరడు !

మనుషుల నర్థం చేసుకోవడం
మరీ మరీ కష్టమైన పని
వారు చెప్పేది సుతరాం
వారు చేయనే చేయరందుకని !

వ్యవస్థలనే నిలదీసే
అవస్థలెదురౌతున్నాయి
దుర్మార్గాలకు పాల్పడే
దుష్టుల ఆటలెదుగుతున్నాయి!

భాషలోని లోపాలకు
బాధరవొద్దు మిత్రులారా
భావంలోని తడబాటును
బాగు చేయ పూనలేరా !

ధనరాసులు పొందాలంటే
ఘన ఇబ్బంది లెదురౌతాయి
బురదలోనే పడాలంటే
బుద్ధి పుట్టడమే తరువాయి !

కొన్ని జీవితాలంతేలే
కోరికలసలే తీరవులే
దొరికిందానితోనే సర్వదా
సరిపుచ్చుకోవాల్సిందేలే !

పూర్వీకుల వైభవాన్ని
పొగడిన నేమి ఫలం
తాతలు నేతులు తాగిన మీ
మూతుల కొరిగేదేం!

ఈ వైరాలు ద్వేషాలు
ఇవి సదా ప్రాణాంతకాలు
ఇవేమైనా కొనసాగునా
వైరి వీడినాంక ప్రాణాలు!

కవిగారికి ఒక సౌందర్య
కనబడింది కలలోన
గాలిబు మీర్ ఉభయ
కవి గజళ్ల రూపాన !

గజలు సుందరి కావ్యమై
కమనీయమౌ అనువాదమై
చదివిన ప్రతి ఒకరిని
చకితులనే చేసేసెడిని !

మనిషి తెలుసుకున్న జ్ఞానమంతా
తను కార్యాచరణలో పెట్టాలి
ఉత్తమ విద్య ఆర్జించిందంతా
ఉన్నత మానవుణ్ణే చెయ్యాలి !

తోటమాలి తానే పూలను
త్రుంచేస్తాడేం కొమ్మల నుండి
మధు మాసపు గాలులు గ్రోలి
మత్తేమైనా ఎక్కిందేమండి !

స్వర్గానికి రాచబాట
సత్యంగా ఈ కవిత్వం
ఎంత సత్యమీ మాట
ఇంకేం జీవితం ధన్యం !

సుగంధాన్ని గాలులూ
సూర్యకాంతి రంగులనూ
సుబ్బరంగ హరించాక
సుందరమింకానా పూల జడలు !

మనలో ప్రతి ఒక్కరిలో
మహిత శక్తి దాగుంది
ప్రపంచాన్నే మార్చగల
ప్రబలమైన బలమది !

విరహాగ్ని నుపశమింప
వైద్యుని ప్రతిభ అనుమానం
బహుశః సంగమమే ఆలోచింప
బహు చక్కని అనుపానం !

ప్రతి నెమ్మదస్తుడు
కాడు వివేకవంతుడు
ప్రతి వివేకవంతుడు
ప్రశంసించాల్సిన నెమ్మదస్తుడు!

ఎందరిదో అభిమతము
ఇతరులు పైకి రావద్దని
కొందరే ఇందుకు భిన్నము
ఎవరూ చితికిపోవద్దని !

అనవరత సత్యాన్వేషణ
అకుంఠిత ధర్మాచరణ
అను ఈ రెండాదర్శాలు
అవే భవ్య జీవిత ప్రేరణ !

నీ భయాలన్నింటినీ
నీ యందుననేవుంచు
నీ ధైర్యాన్నంతటినీ
నీ వితరులకు పంచు !

చెడును మంచిగా మార్చు ప్రయత్నం
చెడు అనుకొనుట అవివేకం
ప్రయత్నమే ఫలించినదా
ప్రబలకుండు కదా కాలుష్యం !

నీలాంటి ఓ పరమ
నిస్వార్థుడు కనరాడే
తరతరాలు కవిగారూ తమ
ఒరవడెవడు మరువడే !

దయ్యాలు దౌష్ట్యాలు బలవంతులయి
భయపడితే పట్టి పీడిస్తాయి
ఎదురు తిరిగి నిలబడితే
బెదిరి తోక ముడుస్తాయి!

తప్పులూ ఓటములూ
తప్పనివవి జనులకు
ఒప్పుకో తప్పులు ఓటములు
ఓర్మితో సాధించు జయాలు !

ఒకటొకటిగ కష్టాలు
ఓ మానాన రావు కదా
కొట్టు దెబ్బలు కూల్చుకొంపలు
కట్టకట్టుకొని వచ్చి సదా !

ఆదర్శాలు విజయాలలో
ఏదో ఒకటే సాధ్యం
నీతి అవినీతులలో
నీతి గెలుపే తథ్యం !

ప్రజలెందుకు పేరు కొఱకు పడి పడి చస్తారు
పైసా ఆర్జన కొఱకై పదే పదే గడ్డితింటారు
తము చూడలేకున్నప్పుడూ కీర్తి దాహం పోదు
మరణించినమా సమాధిపై పేరుంచకోరెదరు !

ఏలిన్నాటి శని పోయే ముందు
వేయనెంచెనా వేటు నా పైన
ఎందుకిలా చేస్తాడితడందు
ఎన్నినాళ్ళ కోపమో నాపైన!

లక్ష్మికి డబ్బా దస్కం లాసిగ నచ్చితే
సరస్వతికి దుమ్మూధూళీ సమానంగ ఇష్టం
ఏలని అంటారా మా గురువు ఇల్లు చూచితే
ఆమెకు కావలసింది వాక్శుద్ధన్నది స్పష్టం !

కొత్త ఫ్యాషనాడ వారిది మీ
చిత్తము నలరించెనా లేదా
జడపైనో గుడ్డ ముడి అది సుమీ
మీరు గమనించితిరా లేదా !

మరుపనేది ప్రకృతికి
మనియుండి నప్పటికి
ఇంకొక షేక్స్పియర్‌ను
సృష్టించదేనాటికి !

మనశ్శాంతి లేదేని నిజం
సుఖ జీవనం కాదు సాధ్యం
మనశ్శాంతి కొనలేం కదా
మనకెంతగ వున్ననూ ధనం !

అప్పుకాని ఇచ్చితివా
అది తిరిగి రాదు కదా
శత్రువులను పెంచేసి
శాంతికి దూరం చేయు !

సమస్యల నలక్ష్యం చేస్తే
మరిన్నిటి నాహ్వానించినట్లే
ఎప్పటికప్పుడు పరిష్కరిస్తే
తిప్పలు నీకు తప్పినట్లే !

సన్మానాల నందుకోవడం
సర్వదా మహదానందం
సన్మానం చేసేవాళ్ళు
సమర్థులైతేనే అది నిజం !

చంద్ర కిరణం కన్న
చందనం పూత కన్న
చంపక సుగంధం కన్న
చల్లని మాటలు మిన్న!

ప్రతి నీ ఆనందాన్ని
పాలరాతిపై చెక్కు
ఇక నీ దుఃఖాలన్ని
ఇసుకలోన కుక్కు!

చేలలోని పచ్చగడ్డి
చేదే తానై యున్నను
పాడి పశువు పాల రుచి
మధురంగానే ఉండును !

అంతా బ్రతుకుతారు
కొందరే జీవిస్తారు
బ్రదుకుకు మెతుకులా
జీవితానికాదర్శమలా !

జీవితానికి విజయం
చివరి మజిలీ కానే కాదు
నీ కార్య దీక్షాస్ఫూర్తి
నీపై వేసిన ముద్రే మిగిలేది !

దేనిలో నిమగ్నుడవో
తెలిసినచో నీవు
ఎందుకు పనికొస్తావో
ముందే తెల్సుకుంటావు !

పుట్టు ధనవంతుల
బొజ్జలు పెంచేకన్న
అట్టడుగు జనుల
కందించిందే మిన్న!

అతితీపిగ ప్రవర్తించిన
ఆటాడిస్తారు జనం
అతి దురుసుగ మెలిగినను
ఆటాడిస్తారదే జనం !

హక్కులు సర్వదా
పెక్కు శ్రమల తర్వాత
ఆశించిననే చేతికి
చిక్కు చక్కదనాలు !

వార్త పరిధి దాటినది
చరిత మొదలు పెట్టనిది
మానవ జీవిత మందున
మహా మాంద్య కాలమది !

ఆధ్యాత్మిక చింతన చేయుటకు
సమయ మాసన్నం కాలేదు నాకు
ప్రేయసి ప్రేమ సుడి గుండాలలోనే
ప్రీతి నాకదేమో ఈ రోజుకు !

గులక రాళ్ళకు మెరుగు పెట్టుట
కొంత మందికి అదో ఆట
దాని ఫలితం మహా ఘోరం
వజ్రములకే విలువ తగ్గుట !

ఎన్నుకొనిన ఏ పనినైన
ఎంత దీక్షతో చేసిన
అంతగనే నీ సామర్థ్యముద్రలు
అగుపించు నందులోన !

నీవు చేసిన ప్రతి పనిలోను
నేర్చుకొంటి నెంతో కొంతను
భావం నీలో కలిగనేని
పరిపక్వత గోచరించును !

జన జీవన విరుద్ధమైన
పనులు చేయు హక్కులవి
ఎక్కడ ఎప్పుడు ఎవరికీను
ఏ మాత్రము లేనివవి!

నీవేం తయారుచేస్తున్నావన్నది
కానే కాదితరులకు ముఖ్యం
నీ వెలా తయారవుతున్నావన్నది
నీ చుట్టూవారికి అవసరం !

గుండెలో నుండి
వచ్చునదే కవిత్వం
పెదవి నుండి
వచ్చిందా అది పైత్యం !

పతనానికి భయపడి
ప్రయత్నమే ఆపితివా
పతనం కన్నా దుర్గతి
పట్టుదాన్ని ఆపగలవా !

శ్రద్ధగా విధి నిర్వహణ
శతధా చిన్నతనం కాదు
జీవితాన్ని తీర్చిదిద్దే
జయకర సాధనమది !

ఆరోగ్యముంటేనే
ఆశలు చిగురించు
ఆశలు ఫలిస్తేనే
ఆనందం పల్లవించు!

సహజత్వంలో ఏదో
చక్కదనం దాగుంది
కృత్రిమత్వమదేదో
కుటిలంగా తోస్తుంది !

తిండి దొరకనప్పుడో
గుండె మండినప్పుడో
మొండికేసి తిరుగబడే
దండి ఘనుడు ఆంధ్రుడే !

కఠిన పరిశ్రమ చేయాలని
కార్య శీలులవ్వాలని
పిల్లలకు నేర్పించడమే
పెద్దలొసగు భూరి సంపద !

క్షణ కోపం కలవాడే
చల్లని దయామయుడు
కోపం పొడగించేవాడే
కుత్సితుడౌ క్రోధాత్ముడు !

ఆడంబరం గురుతేకాదు
ఆనందాని కదెపుడూను
రెంటి మధ్య నున్న దూరం
కంటి కందనంత వైనం !

స్వాతంత్ర్యం బాధ్యతలు
సయమీస్ కవలలు
విడదీయ ప్రయత్నిస్తే
విధి వాటికి చావులు !

కోపం పాపానికి ధూపం
రోషం దోషానికి మూలం
లొంగిపోకు కోపం రోషాలకు
నింగికెగురు నీ అదృష్టం !

మంచిలో చెడు చూచెడు
మందమతులూ ఉందురు
చెడు కూడా మంచే యనెడు
చిత్త జ్ఞానులు కొందరు !

పట్టుదలను చేసినచో చమురు
కృషి తనంతటు వత్తిగా నమరు
ప్రతిభా భాస్వరం తనుతోడై
అదృష్ట దీపకీర్తి ప్రభలలరు !

పాపాలకు కలవనేక
పనిముట్లు జగతిలో
వాటన్నిటికీ అబద్ధం
పనికొచ్చును పిడిగా నిజం !

డబ్బు విషయాని కొస్తే
మనిషి మృగమేననిపిస్తున్నది
డబ్బే కదా తరచి చూస్తే
మనిషిని మృగాన్ని చేస్తున్నది!

జన్మదిన మందరికీ పండుగ
సరదాలన్నిటికీ హేతువనగ
వేడ్కలు చేసుకుంటారుగా
విశిష్టంగా తమవారితో శుభంగా!

కాంతి ఎలా వచ్చినను
కనుల కిచ్చునానందమే
ఏ తోటలోని వైనను
గులాబీలవి అందమే !

తలపెట్టిన పనేదైనను
తప్పకుండా పూర్తి చేయాలి
యముడే అడ్డొచ్చినను
తమ అభిమతం నెరవేర్చాలి !

తమ పని తమకే తెలియని
దద్దమ్మలతో మన పని
ముడేసుకున్నామా ఆపైన
అంతే సంగతి కదా మన పని!

అదృష్టం జీవితంతో
ఆటాడే తీరుచూడ
కన్నీరానందంతో
కారెను దుఃఖంలో గూడ!

కాలం చేసే గాయాలను
కలదా మనకు మాన్పుశక్తి
కన్నులను మార్చి మార్చి
మిన్నగ యేడ్వడమే ముక్తి !

నీకున్న గుండె ధైర్యం
నిట్టే చెప్పె కాలమానం
కన్నీటి అలల నడుమ
కాస్త నవ్వి చూపించడం !

అర శాతం రంతి దేవులు
అయి ఉన్నా ప్రపంచంలో
ఆకలి దప్పులనేవే
అసలుండవు జగతిలో !

వుండే కద చిన్నదదే
పోతుందనుకున్నాను
గుండెలోకి జొచ్చి అదే
గూడు కట్టై చస్తున్నాను !

అనేకానేక జనావళికి
ఆనందం కూర్చేవాడికి
అన్నీ సుఖ సంతోషాలు
అగు స్వంతం వాడికి !

అనుభవజ్ఞుడైతే నావికుడు
అలలూ గాలులకగునతీతుడు
అలజడి సృష్టించినా సంద్రుడు
అమాంతం నావను దరిజేర్చగలడు!

అనంత ఆలోచనా లహరి
అగును మనస్సుల కాహారం
శరీరానికాహారంలాగే
శక్తి నిచ్చు మనస్సు కామాదిరి !

సద్గుణాలనేదేమైనా
సమసిపోనీయవద్దు
ఎన్నెన్ని ప్రలోభాలైనా
ఇసుమంతయు లొంగవద్దు!

మానవతా విలువలు మన
మనసున కవి నిజ వలువలు
వలువలు లేని శరీరం కన
గలమా ఏమైనా మనమసలు !

పౌరుల సౌజన్యం పైనే
ప్రతి సమాజం ఆశలు
నేతలవినీతిజ్ఞులైతేనే
ప్రజాస్వామ్యం మనలేదసలు !

పనిచేసే చేతులు
ప్రబోధించే మేధలు
ప్రతిస్పందించే గుండెలే
ప్రపంచాని కవసరాలు !

ఇష్టానిష్టాల ఆధారంగా
ఇతరులతో ప్రవర్తించగా
ఆనందమనేది లేకుండా
అప్రతిష్టయే మిగులునుగా !

నమ్రతను మించినట్టి
నాణ్యాత లేదు నరునికి
ఫలభారంతో వంగునట్టి
వృక్ష మాదర్శమవాలతనికి !

కఠిన పరిశ్రమ మానవుల
కార్యశక్తి కొలిచే మీటరు
అందారంభ శూరులు అతి బద్ధకిష్టులు
అనుమాన పిశాచులే అతిగా అగుపిస్తారు !

కలం నాట్యం చేస్తుంటే
ఇలా వ్రాస్తూ పోతుంటే
కవితా సంకలనాలెన్నైనా
కమనీయంగా వెలయిస్తుంటాయి!

పరిస్థితులు తమ కృషిని
ప్రబలంగా ఎదురిస్తుంటే
గట్టి నిశ్చయులైతేనే
తట్టుకుని సాగుతారు !

నెమ్మదిగా పనులైనప్పుడు
నీరసమసలే చెందవద్దు
కుందేలును ఆనాడు గెలిచి
తాబెలవలేదా ముద్దు !

ఆకాంక్షా సరళులలో
ఆహో ఎంత గొప్ప మార్పు
అవి సంభవాలగుటలో
అంతే సులువు ఉంటే ఓర్పు నేర్పు !

మనమూ సూర్యునిలా
పనిచేస్తే దినమంతా
అలుపూ సొలుపనకుండా
ఆదర్శులమౌదు మంతా !

కొందరు తమ పేర్లకు కూర్చలేరు ఏ న్యాయం
గోపాల కిషన్ 'కవిగారి' జీవితం రామాయణం
అలాగే ప్రమాదీ ప్రమోదయినదా
అంత కన్నా మనకు కావాలెం ఆనందం !

చెడిపోతున్నాడంటే ఎవరైనా సరే
బాగుపడే దారి అడగకున్నా సరే
చెప్పడం విధి ఉత్తములైనవారికి
చెడునణచాల్సింది కాదా వారే !

ముళ్లతో స్నేహం చేసి
గులాబీలనే నవ్విస్తాను
కుళ్ళు బుద్ధులు కడిగేసి
తుళ్ళించేట్లు చేస్తాను !

కోటీశ్వరుడైనా సరే
కొల్లగొట్టగలదు లక్ష్మి
కూడబెట్టుకున్న ధనం
కొంత పొదుపు చేస్తే నయం !

వాస్తవాలు విస్మరించి
భ్రమల వెంట పరుగెత్త
చివరకు మిగులునది
చింతాయుత చిత్త ప్రవృత్తి!

సుందర బుద్ధి అయితే కోమలి
అందవికారైనా కట్టు తాళి
అందమెన్నడు పనికి రావాలి
అయి కూర్చున్నదా గయ్యాళి !

క్షణ భంగురమైనా జీవితం
సమయముండదనుకోకు నేస్తం
మర్యాదలిచ్చి పుచ్చుకోవడం
మహోన్నత మధురానుభవం !

పెద్ద అంగ వేయాలనిస్తే
వెరువకుండ తలపడు
చిన్నంగల్తో ప్రయత్నిస్తే
చేరలేవు అద్దరి చూడు !

స్వానుభవంతో నేర్చుకునేవాడు
చాలా సమయం వృథా చేస్తాడు
ఇతరుల అనుభవాలు పరిశీలిస్తే
ఎంతో త్వరగా పైకొస్తాడు !

అనుభవాలు కొన్నితరులతో
అఘోరించడం తప్పు
అనునయించు మాటటుంచి
అపహాస్యంలావచ్చు ముప్పు !

గుండె కదిలించిన
గుప్పెడు అనుభవాలే
గొప్పగా ఎన్నాళ్ళైనా
గుర్తుండే ఘనముద్రలే !

చీమకన్నా ఘననీతిని
చెప్పేవారెవరున్నారని
శ్రమించడంలో ఉన్నట్టి
అమందానందం వేరేలేదని !

ఆధ్యాత్మికత - శాస్త్రజ్ఞానం
అదే పనిగా ఎడమౌతున్నవి
మారణాయుధాల పరిజ్ఞానం
మనుగడకే సవాలౌతున్నది !

గుండెలోని కోరికలన్నీను
దండి వెలుగులో దివ్వెలయ్యేను
బాధల ఈ చీకటులకు
ప్రాతఃకాలమే లేదయ్యేను!

మంచి తనానికిస్పేటాసు
మా మంచి మిత్రుడు మాదాసు
నా కవితలు విన్నదాదిగ
నన్ను వ్రాయమనడమే తన ఊసు !

సంతసమని మన మనుకొనునది
సదా పరుగిడు ఏరులాంటిది
ఉరుకుల పరుగుల ప్రక్రియ
ఒకే చోట నిలువ లేనిది !

శత్రువొకడు చాలు నింట
సహస్రాల పెట్టు బయట
ఎంత బలశాలైనా ఇందరిపై
సుంత సాధ్యమా గెల్చుట !

యుద్ధంకెపుడూ సన్నద్ధత
బుద్ధిమంతుల సమర్థింత
ఇపుడిది నిజమని ఎంచితే
ఇక మానవాళి గతం గతః!

కృతజ్ఞతా భావం నిజం
అతి గొప్ప సౌజన్యం
చిన్న సేవలకు సైతం
మిన్నగ కృతజ్ఞత సమంజసం !

యథార్థవాదినని నేను
సదా అనిపించుకొన్నాను
అదే శాపమైనంతగా
అశాంతికి గురయ్యాను !

కవిత చదివేవారందరికి
కావాలి సులభం సుస్పష్టం
అన్నదే నా మతమనవరతం
అదే స్థూలంగా నా కవితకాదర్శం !

జీవితమనే వీణలో
మ్రోగెనెన్ని అపశ్రుతులో
దాని వాదన యేమైనా గాని
లేనే లేదు మన చేతులలో !

సమయపాలన చేసేవారు
చాలామంది లేనేలేరు
సమయానికొస్తే ఎవడైనా
సహృదయుడనే అనుకోరు !

పతిమూలముగా సతియును
సతిమూలముగా పతియును
సంతుష్టులయే ఏ ఇల్లైనా
సదా కల్యాణ నిలయమగును !

పాప కర్మములను మన
మేపగిదిని చేసితిమా
ఇహ పరాలలో వేదన
ఇంతింతని చెప్పగలమా !

కవిగారూ ఏతెంచెను
కాటికెళ్లు సమయం
మీ కవితల ఆస్తులను
ఏం చేద్దామని భావం !

అతిగా తిని చచ్చేవారి సంఖ్య
ఆకలితో చచ్చేవారిని మించి
చేయాలంటేనే బాధ ఈ వ్యాఖ్య
చేయమెందుకు ఖాతరారోగ్యం గురించి!

శాస్త్ర జ్ఞాన మెంత ఉన్నా
ఆచరణ కదా ముఖ్యం
డబ్బునేది ఎంత ఉన్నా
దాన గుణం వినా నిరర్థకం !

చక్కని సాహిత్యం విచిత్రంగా జగంలో
ఎక్కడా ఎక్కువగా అమ్ముడవలేదు
విపరీతంగా అమ్ముడైంది మార్కెట్‌లో
విలువలూ వలువలూ లేందంటే తప్పుకాదు !

ఒకరుంటే మరేం మౌనమే
ఇద్దరయిరా ఒక కలహమే
ముగ్గురూ ఆ పైనేతే మరేం
ఎవ్వరూ ఆపలేంది రహస్యమే !

నవ్వాల్సిన క్షణాలలో
యేడ్చేవారున్నారు
ఏడ్వాలిసిన ఘడియలలో
నవ్వే ఘనులున్నారు!

జనుల హృదయ పీఠాలలో
ఘన తిష్ఠ వేయాలంటే
కరుణ ప్రేమ సేవలలో
కవిగారూ వార్ని ముంచాల్సిందే !

పుస్తకాలతో నా కలిమి
బుద్ధి మత్వము వెలిగించింది
బుద్ధి జీవులతో నా చెలిమి
ఒద్దిక నాకెరిగించింది !

మనసు విరుగగొట్టుట
మనకో నిముసపు ఆట
దాని నదుకు పెట్టుట
దండి సమయపు మాట !

అందరిలో ఒకటే రక్తం
అదే ఎ, బి, ల్లాంటి గ్రూపుల సిక్తం
చెప్పనా అదెవరిదైనా
చిందించొద్దు భూమిపైన!

బాధల ముఖంపై నవ్వుట
సాధకులకే సాధ్యమట
అంతటి దృఢ చిత్తులు
అగుటే అసాధ్యమట!

ముగ్ధమైన నిష్కల్మషత
పసితనపు అమాయకత
వేదాంతిలో కనిపించును
విపరీత వినయ శీలత!

జీవితమో మహానది
అనుభవాలుపనదులు
అన్నీ కలసి పారేది
ఆ పరమాంభోధికైతే మేలు !

అహం తాను లోలోపల
అధికమౌతు పోతుంటే
కుంచిస్తుంటుంటుందింటి
కోవెల వాకిలీ చూస్తుంటే !

పగ ప్రతీకారాలు
పరిష్కరించవు సమస్యల్ని
వాటిని నిర్లక్ష్యం చేస్తే
మీటుతాయి తలనెప్పుల్ని!

కడుంగడు మంచి
కడు మిక్కిలి జనావళికి
అనేకానేక చోట్లలో
అన్నే వివిధ రీతుల్లో
అనంతంగా శక్తికి మించి
అందించడమే మనిషికి మంచి !

కావలి కాసేవాడొకడు
కాయలు మేసేవాడొకడు
కాదా యిది జీవిత సత్యం
కలదా దీన్ని మార్చే మార్గం !

నేను శివునిలా నిత్య మహాభోలా మనస్త్వత్వుణ్ణే
నా నెత్తినా చెయ్యెయ్యాలన్న నయవంచుకులెందరని
అంతగ వారి మెదళ్ళలో తాండవం చేసినవాడిని
అందరినీ భస్మాసుర భ్రాతలలా చేసినోణ్ణే !

తమకై మాత్రమే జీవించడం
తథ్యమది జీవన్మరణం
ఇతరులకై మరణించడమే
ఏనాటికీ గొప్ప జీవితం !

జీవితం డికాక్షన్‌లా
చేదే తానెప్పుడు
మనమే పాలు చక్కెరల
పాళ్ళతో తీపి చేయాలెప్పుడు !

ప్రేమ - సంగ్రామాలలో
ప్రతి ఫలితం సంతసమే
ఇష్టమైన మార్గాల్లో
ఎన్ని ముళ్ళున్నా ఆనందమే!

ఇష్టాలతోనే వచ్చునన్ని కష్ట నష్టాలు
ఇష్టమే లేదాయే కష్టమూ లేదు
ఇష్టమైన వాటన్నిటినీ వదులు
ఇక కష్టనష్టాలకు వగచే పనిలేదు!

శరీరంలో ఎన్నెన్నో అవయవాలు
చేస్తూ పోతుంటాయి ఆగకుండా పనులు
వాటిలో మన ప్రమేయముండాల్సొస్తే
వాటి పనితనం ఇక అంతే సంగతులు !

కలకలలాడుతూ
గలగలపాడుతూ
గడిపేదే జీవితం
నవ్వుతూ తుళ్ళుతూ!

వచ్చామెక్కడి నుండోయ్
పోతా మెక్కడకండోయ్
మధ్యన మాత్రం నేనూ నీవను
మాయా జాలము లెందులకోయ్!

ఎవరేది అడగకుండా
ఎవరికీ లోటేలేకుండా
ఇస్తినే అందరికీ అన్నీముందే
ఎవరూ వేలెత్తి చూపకుండా!

రహస్యాన్ని దాచడం
గాయాన్ని మరువడం
విశ్రాంతి సమయాన్ని
విజ్ఞతతో వాడడం
సులువుకాదు ఈ మూడు
చేసి చూడు ఓనాడు!

తప్పుచేయడం
మానవ సహజరీతి
దాన్నితరులపై తోయడం
అదే కుటిల దుర్నీతి!

ఇతరులతో
పోల్చకుము
బ్రతుకునీది
బ్రతుకుము!

ఆత్రముగా కవిత్వము
ఆలోచనలందు మసలు
కలందాన్ని సత్వరము
కావించు అక్షర ముద్రణం !

విశిష్ట అన్యోన్యంగా
విశ్వాన్ని తీరుద్దాం
అడ్డులేవి లేనంతగా
హద్దులన్ని చెరిపేద్దాం!

మనిషికి మనిషికి మధ్య
మత భేదాల్లేకుండా
సర్వోత్కృష్ట సమైక్యతా
స్వరాజ్యాన్ని స్థాపిద్దాం!

చక్కని మన జగతిని
కలుషిత మవకుండా
హిత స్నేహిత కుసుమాలను
అమితంగా విరియిద్దాం!

ఇటు చూస్తే ప్రపంచ బ్యాంక్
అటు చూస్తే ఉద్యోగుల ర్యాంక్
ఇథమిద్ధం తేల్చడం కష్టం
ఎంతగానో పీయం సతమతం !

విద్యుత్ బోర్డును చీల్చడం
వీలయేనా గవర్నమెంటుకు
చీలికనెలాగైనా ఆపడం
వీలయేనా విద్యుత్ స్టాఫ్‌కు!

ప్రపంచ మాతృమూర్తుల దినం
మానవాళి కంతటికీ సంబరం
తల్లులందరికీ అభినందనలు
తన ప్రతినిధిగా తల్లి దేవుడి వరం !

బ్రతకాలనుకుంటే నీవు
పాపిష్టి పనులు తప్పవు
నీతిమంతులకు ఇచ్చుట
నెనరూ నాణ్యం దక్కవు!

ఆ లేమ అందం చూతురు
అంతగ కనులే చెదురు
అయినా మీ చౌపద ముందు
ఆమె అందం బలాదురు !

జీవితమో పాంథశాల
రాకపోకలన్నీ ఓ లీల
ఎన్నాళ్లు గడిపినా నేస్తం
యేనాడైనా విడవడం ఖాయం !

ఏమైనా చెప్పండి
ఏదైనా అడగండి
ఈ మౌనం కవిగారూ
యేం బాగా లేదండి !

నేనెవరికన్నా శత్రువునైతే
వారిని నేను కాదనలేను
నా కే శత్రువుల్లేరైతే
అదే నా అభిమతమందును!

ఎందరినో దరులకు చేర్చి
ఏకాకి తాను నావైనట్లు
ఎందరినో ఎదగ చూచువారు
కొందరెపుడూ ఏకాకులట్లు !

ఇతరులను సంతోషపెట్టు
ఈ జన్మ సఫలం చేసుకో
అదే నీ సంతోషం గుట్టు
మరో జన్మ ఆరాట మెందుకో !

అమ్మా నీవే పలికించు
కమ్మని కవితలు వ్రాయించు
జనములు వాహ్వాయనునట్లు
ఘనముగ నన్ను దీవించు!

పారే కన్నీరుకు నేను
పాఠమొకటి నేర్పినాను
ప్రేమను అవమానించకు
ధీమాతో నడువు ముందుకు !

ఒకే చుక్క కన్నీరని మన
మూరుకోలేం ఏలన
అలలనువ్వెత్తు లేపుతుంది
అది ప్రేమ సంద్రంలోన!

ఒడి ఆసరా కన్నీటికి
ఒకటైన దొరకదాయె
పడిపోయే గుండె గుడికి
ప్రమద ఊతం దొరకదాయె!

సద్గుణాల నేదేమైనా
సమసిపోనే పోనీయొద్దు
ఎన్నెని ప్రలోభాలెదురైనా
ఇంచుకైనా లొంగవద్దు!

సమయంతో సరితూగడం
సాధ్యం చేసుకునే దెందరం
సమయాన్నాపి అధిగమించడం
సమయజ్ఞులకే కదా సాధ్యం !

పౌరుల సౌశీల్యంపైనే
ప్రతి యొక్క సమాజపు ఆశలు
ప్రజలవినీతి పరులైతేనే
ప్రజాస్వామ్యం మనలేదసలు !

అంధకారాన్ని తిట్టుకుంటూ
ఆపసోపాలు పడేకన్నా
చిన్న దీపం వెల్గించుకుంటూ
చైతన్యం కల్గించుట మిన్న !

చేతికి జపాను రిస్టు వాచి
చేరరెక్కడికీ ఆచితూచి
ఎంతలేటెళ్తున్నామని
సుంత చూడడానికా వాచి !

ప్రతి ఒకడూ తన తన
పరిసరాలు శుభ్రపరచిన
ప్రపంచమంతా ఒకప్పుడు
పరిశుభ్రమగును తనంతటన!

ఎంతగ ఎదురు దెబ్బలు తాకితే
అంతగ ఎదుగుతాడు మనిషి
సుంతైనా ఆపదలే లేకపోతే
చూసేందుకు లేనేలేని నగీషి!

మానవీయ విలువలు
మట్టికొట్టుక పోతున్నాయి
తల్లిదండ్రులపై ప్రేమలు
తక్కువై పోతున్నాయి !

పిల్లలు లేరను బాధ
తల్లిదండ్రులు పడొద్దు
ఉన్నావాళ్ళ ఊసులతో
ఓదార్పు చెందుట ముద్దు !

మీకేమండి కవిగారూ
మీరెన్నైనా చెబుతారు
మీలా ఇలా చక చకా
మేమెదిగే ఊసేలేదు!

మన భూగర్భ ఇంధనాలు
మరుగౌతున్న వైనాలు
మన ఇంధన అవసరాలు
నిత్యం పెరిగే సత్యాలు
అందుకనే సంప్రదాయేతర
ఇంధనాలు గత్యంతరాలు !

చంబల్ వదలిన ఘనులు
అంబలి కాంధ్రాకొచ్చిన జనులు
అన్నంతగా దోస్తున్నట్లున్నది
ఆహా చిన్నారుల నర్సరీలు!

గతించింది ఇతిహాసం
రాబోయేది అనూహ్యం
నమ్మకంగా వర్తమానమే
నాణ్యమైన బహుమానం !

కుంటిసాకులు చెప్పేవాడికన్న
గొప్ప సమయ హంతలేడు
కాలం వృథా చేసేవాడి కన్న
కంగాళీవాడు లేనే లేడు !

కార్యకర్తగా నెగ్గుకొస్తేనే
నిర్వహణాధికారిగా నెగ్గుతావు
ఉట్టికెక్క లేకుంటేనే
స్వర్గానికెలా ఎక్కుతావు !

మంచిని ప్రేమించేవానిని
చెడును దూషించేవానిని
కలికాలం మాయో యేమో
చేరనీయరు కదా దరిని !

పెళ్లీ ఇల్లు కట్టడాలు
పెద్దవే రెండు కార్యాలు
కష్టాలని అనుకోకుంటే
కావా రెండదృష్టాలు !

జీవన సాగరం మధించి పొందే
చీకటి - వెలుగు, సుఖ - దుఃఖాలు
మధన మెంత ఉద్ధృతమైతే
మనిషి కన్ని అనుభవాలు !

సమస్యలందరికీ ఉంటవి
ఎవరెవరి సమస్యలు వారివి
వాటిని మనం గుర్తించకుంటే
వాటంతటవే సమసి పోతవి !

గతం మరచిన ఘనునికి
భవిష్యత్తు శూన్యమననికి
ఆలోచించాల్సిన పనిలేదు
అది వర్తిస్తుందందరికి !

నేనలా కాదని చెబుతూ
తానలాగే ప్రవర్తించుతూ
అదేందని అడిగితే బుస్సని
అనేవాణ్ణేమందాం చెబుదూ !

కవిత మనిషికో గొప్ప వరం
కలదు అందులో మహాదానందం
ఏమని చెప్పను నా ఈ అనుభవం
వ్యధలన్నిటికీ కవి కడు దూరం !

అసలే కురుల మరులు
అందులోన విరుల సిరులు
పురుషా నీ ప్రతాపం
పోటై పొంగి పొరలు !

కలము పట్టి కవిగారు
కవియైనప్పటి నుండి
గుండెలలో మాకు ఆమని
గొప్పగా చిగురించెనండి !

కవిగారూ మోసపు పీడలు
కాలేదంతం మీకింకా
కలం శైలి ఇంతింతగా
కాగడా చేస్తున్నారింకింకా !

ఎంత పిచ్చి కవిగారూ
దుఃఖం మ్రింగుతూ నవ్విస్తారు
ఇది కూడా కొందరికి
వ్యర్థైతే మీరేం చేస్తారు !

పట్టణంలో అందగత్తెనని
దిట్ట కవితలా మురుస్తున్నది
మూడు నాళ్ళదే తన మురిపెం
కవిత ఎప్పుడూ నవ నాదం !

నా పని తీరు జపనీయమది
నాశం చేయదొక క్షణమది
అందుకే వారి మోడల్స్‌లా
అంతగ ఈ కవిత్వం ఎదుగుతున్నది !

సామెతంటే మీరు
ఏమనుకున్నారు సారు
చిన్నదైనా కూడా వాక్యం
చెప్పలేనంత అనుభవ సారం !

ఓపిక అని అనునది
ఒక చేదు వృక్షం
ఎంత ఎదిగితే అది
అంతగ ఇచ్చు తీపి ఫలం !

సత్యం- ప్రేమ రెండు
సర్వదా నా మతాలు
వాటి కన్ననూ మెండు
ఏవి కావు ఆనందాలు !

ఎవడూ నీ కష్టాలను
వినేందు కిష్టపడడు
ఎందుకంటే వాడూ కష్టా
లందు కూరుకుని ఉంటాడు !

చనిపోయిన అనంతరం
బ్రతకాలని ఉన్నదా
బ్రతికున్న క్షణ క్షణం
మంచి పనులు వీడబోకు !

కలలు నిజం
కావాలనుంటే
మేల్కొని నీ
నడుం కట్టు !

చెడు అలవాట్లతో
చేయి కలిపితివా
నీపై నీవే నిక్కం
నిగ్రహం కోల్పోతావు !

పూవుకు సుంగంధం రీతి
మానవునకు మహిలో నీతి
అంటి పెట్టుకు అదున్నట్లు
అతడుండాలి నీతితో ఆ రీతి !

చెరకు గడనోటికి
చేదు ఉన్నప్పటికి
కొరికే నోటనే చేటు
చెరుకు నన నేటికి !

అన్ని నీ వస్తువులను
అంతగ పోగొట్టుకున్నను
బాధపడకింకా నీకు
భవిష్యత్తు మిగులును !

పేదవాడివా అన్నంతగా
సాదా జీవితాన్ని గడుపు
గగన విహారివా అన్నంతగా
ఘన ఆలోచనల్ని నడుపు !

సమానులనే ఎపుడూ
సలహాలు నీవడుగు
నీకన్నా అధికులనే
నీవెపుడూ సాయమడుగు !

సహజీవుల తప్పులను
సాహసించి తెలిపితివా
ఇక నీకో మిత్రుడెవడును
ఏమైనా వుండడెరుగుదువా !

ఇతరుల బ్రతుకుతో
సుతారాం పోల్చుకోకు
నీ బ్రతుకును విలువలతో
నీవు బ్రతుక మరువకు !

ఈ యుద్ధాలని
ఆపకుంటే మనము
ఇవి మానవ జాతిని
ఏమార్చును నిజము !

సకలబలునికి
సదా భయపడితే నీవు
సత్యంగా మనిషికి
ససేమిరా భయపడవు !

చిన్న చిన్న పిల్లలప్పుడు
చెప్పి నేర్పిన సద్బుద్ధులు
వృద్ధులు తామైనప్పుడు
వుండిపోయే చిరకాంతులు !

పాచికలను
పన్నివేయడం కన్న
వాకిటి బయట
పారవేయడం మిన్న !

సత్యవ్రతునికి
శత శాతం శత్రువులు
గోడమీది పిల్లికి
గొప్పగనే స్నేహితులు !

ఫలించిన మన దినం
ప్రసాదించు మంచి నిద్ర
ఫలమయమైతే జీవితం
ప్రశాంత చావు లభ్యం !

కోరికలన్నీ
ఏరి పారేస్తే
కొరవుండదు
నందానికి !

భూతమూ
భవిష్యత్తూ
మనకొకప్పు
వర్తమానము !

పరువును
లెక్కచేయని
వాని వద్ద
సిరి వుండదు
తప్పులు చేయకుండడం
గొప్ప తానెప్పుడూ కాదు
దిద్దుకొని తిరిగి చేయకుండడం
దివ్యమైన అలవాటు కాకపోదు !

సత్యమన్న ఆసక్తి
అబద్ధంపై అనాసక్తి
అందరిలోనూ ఉన్న
సహజ మహాశక్తి !

జీవితం సఫలం
చేసుకోవాలా
కూర్చోబోకు క్షణం
కృషించు తేనెటీగలా !

తన విలువను
తానెరుగనివాడు
ఇతరుల విలువను
ఏమెరుగ గలడు !

సత్యానినతరులకు
ససేమిరా పంచలేము
అది మనందరిలోన
అంతగనే వుంది నిజం !

స్వల్పమైనా కూడ
సంఘటిత శక్తులు
మట్టి కరిపిస్తాయి చూడ
మహామహిత అనైక్యులను !

తనపై లేదా
తనకే నమ్మకం
తనంతటవొస్తుందా
తానే విజయం !

మనసందం లేనప్పుడు
మనిషికున్న అందం గోడు
మనం పట్టించుకోలేము
మనసందమెంతదో చూడు !

ఇనుమునకయస్కాంత మెలా
నరునికి కురులటులా
యేమ్మాయుందో ఆ రెంటిలో
ఈడుస్తాయి ఈ రెంటవినలా !

నీలో నీకు నమ్మకం
నిక్కచ్చియైన నాడు
నీవికెవరికి అమ్మకం
నిక్కముగా అవవు చూడు !

ఉపవాసాన్ని దీక్షా తపస్సనీను
ఉచ్చరింతురు - దీనితో వికసించును
ఆత్మ శక్తులూ బుద్ధి బలాలూ
అలాగే సాహస సక్రమ జీవనమూనూ !

ఆడరాక మద్దెల
ఓడందట నాట్యతార
అందరూ తమ లోపాల
నితరులపై నెట్టువారె !

మనిషి శరీరానికి తూర్పు దిశ ముఖం
భ్రూమధ్య మందు భూరి విజ్ఞాన నివాసం
అపుడు పడమర - తలవెన్క భాగం
మాడుత్తరం మరి పాదాలు దక్షణం !

కమ్మరి దాగిలి ఓపికగా
సమ్మెట పోట్ల నోరుస్తుంది
మనము అదే ఆదర్శంగా
ఘన సహన శీలులవాల్సింది !

అనుకుంటివా ఏదో పని చేయాలని
ఆపై ప్రోది చేయాలి శక్తులన్నిటిని
అన్ని ఇతరములు నాలోచించకుండ
అదే పనిగా చేసి సాధించు నీ పని !

తండ్రి తర్కంతోనే తనయుడు
తారా పథానికెదుగుతాడు
అన్నిటికి 'యస్' అంటుంటే
అధోగతి పాలౌతాడు !

డబ్బును మనిషే తయారు చేసినా
దానికి తానే దాసోహం అయినా
ప్రతీతి డబ్బే మనిషిని ఆడిస్తుందని
దాని అధీనంలో దేవుడూ ఉంటాడని !

మనిషి సుఖాల కోసమని
మరిగి - ధనవస్తు బంధు తతిని
జీవితాంతాన తెల్సుకుంటాడు
అవే వీ సుఖాల్వేలేవని !

సభలలోన కవిగారిది
చమత్కారం చూశారూ
ఆయన వినిపించే కవితలది
అదో వైవిధ్యమైన తీరూ !

సాధన బలీయమైన
సాధించలేనిదేదైన
ఉంటుందని నేననుకోను
ఒప్పుకొంటారిదందరూను !

స్నేహితానికో
చిన్న నిర్వచనం
రెండు శరీరాలకో
గుండె అన్నది నిజం !

జీవితమో కుసుమం
ప్రేమ దాని మకరందం
పంచుతూ పోతే అది
పది రెట్లయేది నిజం !

నిన్నుతనెనాగు చూడాలనుకొంటావో
నీవు అతన్నలాగు చూడాల్సిందే ఏమంటావో
ఇదెవరు చెప్పారో తెలుపాలా అనే లోపే
ఇది బైబిల్ లోనిది నాకూ తెలుసంటావో !

పెద్దల జీవితాలే
పిల్లల కాపీ బుక్కులు
వారి ప్రవర్తనలే
వీరికి ఆదర్శాలు !

ఇతరులకై చేసే ఇంత చిన్నపని
ఎన్నో ఏనుగుల బలమిస్తుందని
ఎరిగుంటారే మీరు ఈ నిజాన్ని
ఎపుడైనా ఎవరికైనా చేస్తే సహాయాన్ని !

ఆలోచించినాంకనే
అంతా నీవు మాట్లాడు
ఆలోచించినదంతా
అసలెప్పుడూ మాట్లాడకు !

స్త్రీ బుద్ధి ప్రళాయాంతకం
చెప్పలేనంత పాత నానుడి
మగ బుద్ధి ప్రణయాంతకం
మహాధీటైన కొత్త నా నుడి !

నీ సంతానాభివృద్ధికై
నీ కలలన్నిటినీ చంపుకో
వారి వారి అభివృద్ధికై
వారి కలల్నిజమవ చూసుకో !

జీవితంలో సోమరితనం
అన్ని అనర్థాలకూ మూలం
హుషారుగా పని చేస్తూ పోతే
ఉండవెపుడూ జయానికి దూరం !

వ్యవసాయ రంగంలో
సహకార విప్లవమే
అవసరమీ దేశంలో
అది మన జనావళిలో
తెచ్చే ఆత్మస్థైర్యమే
అవసరమీ తరుణంలో !

దూరముండినంతసేపే
దేనికోసమైనా తపన
దగ్గరుండి కరుణచూపే
తరుణి పైనారాదు చెడు ఆలోచన !

ఆర్టీసి రైలు ఛార్జీలు కొంచెం కొంచెం
అప్పుడప్పుడనేక సార్లు పెరిగిన నిజం
విద్యుత్ చార్జీలలా కాకుండా
ఒకేసారి రెండింతలు ఐన వైనం !

ఇవీ అవీ అన్నీకూడా
ఇలా పదహారంతలే పెరిగె
దానికి నల్లమందులా అలవడి
దీనికింత అల్లరా బజార్ల పడి !

వోటు బ్యాంకని విద్యుత్ రేట్లను
వెనుక పడేశారు పెరుగకుండగను
పాతనంతా కలిపి ఒకేసారి పెంచితే
బరువైందని మొత్తుకుంటున్నారింతగను !

ఇంటి విద్యుత్ యూనిట్‌కు
ఇరవై ఐదు పైసలరవై నాల్గులో
అంటే నేడది నాల్గు రూపాయలకు
పెరిగితే తప్పేముంది దానిలో !

ప్రభుత్వ ఖజానా నుండి వెళ్ళే
ప్రతి వందకు పద్దెనిమిది రూపాయలే
ప్రజలకందేది, శేష భోక్తలు దళారులే
అని వివరించె ప్రధాని రాజీవేలే !

తొంభై అయిదు తరువాత
తొంభై తొమ్మిది విస్మయం
సహస్రాబ్దిలో చివరి వింత
సంపూర్ణ సూర్య గ్రహణం !

ఉరి శిక్షే తప్పునుకునే
ఒరవడి మనందరిది
గురి పెట్టడం తుపాకీనే
గొప్పగ క్షమించ కూడనిది !

ఉదర నిమిత్తం వేసేవి
ఓహో ఎన్ని వేషాలు
ఇంకా ఆపై చేసేవి
మోసాలపై మోసాలు !

సమస్యల మూల కారణాని
సదా పట్టి పరిష్కరించాలి
లేదా గుర్తించకుండా వాటిని
పట్టీ పట్టించుకోనట్లుండాలి !

ఇంకొక్కని గుండేమైనా
ఈ రీతిగ చివుక్కుమనేనా
సకల బలునిపై ఆసక్తీ భక్తీ
సన్నగిల్లి పోయెడి దేదేమైనా !

కవిత మనిషికో గొప్ప వరం
కలదు అందులో మహదానందం
ఏమని చెప్పను నా ఈ అనుభవం
వ్యథలన్నిటికి కవి కడు దూరం !

పీకలవరకన్నెన్నో
పీడలు నేను సహించాను
బట్టలు తెల్లవేసుకున్నా
మెట్ట సన్యాసినేపో నేను !

క్షరాక్షరము లన్నిటను
స్థిరనివాసి బ్రహ్మమును
వాటిదోషాదోషాలకతీతుని
వాని నొక్కనినే తలంతును!

అన్నిళ్ళా నింపేటంతటిది
ఆ ఈశ్వరీయ వెలుగది
అలాంటి వెలుగునే మనం
అందరికీ అందించాల్సింది !

గుండె విస్తరింప జేసి
కోట్ల దివ్వెలు వెలిగించాను
ప్రతి మనిషికి ఒక్కటేసి
పంచి ఇవ్వగలిగాను !

వెలిగించాలి దివ్వెలనేకాలు
విరజిమ్మాలి వీర వెలుగులు
అడుగేయాలి ముమ్ముందుకు
అనంత స్నేహం చేసేందుకు!

జీవితమను దివ్వెతాను
జేగీయమై ఉండుదాక
మనసులో సకలబలను
మహితంగా తలతుగాక !

జీవిత లక్ష్యం
పురోగమనం
వెనక్కి తిరిగితే
వెతలే తథ్యం !

సక్తి ప్రాపంచిక వస్తువులపై
భక్తి జ్ఞానాలకు ప్రతిబంధకం
ఆ సక్తిపై ఆసక్తి లేదో ఆపై
ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన మగును అవగతం !

ఆత్మ సందర్శనానంతరం
జ్ఞానికి దేహం ప్రపంచం
ఆత్మకు భిన్నంగా తోచవు
అదే నిజమైన ఆత్మ జ్ఞానం !

మన శరీరమను రథమందు
ఆత్మ మహా రథిగా వెలుగొందు
ఇంద్రియములను మనో కళ్ళెముతో
ఇట్టే చోదించ బుద్ధి వెలుగొందు !

నిత్యం అలసట తీరేందుకు
నిద్ర ఎంతో ఉపకారి
జీవితం అలసట పోయేందుకు
మరణమే కదా మరిదారి !

అన్ని ఇతర జ్ఞానాల కన్న
ఆత్మ జ్ఞానమే సదామిన్న
రాగ ద్వేషాల కతీత జ్ఞానం
అత్యంతాతి శయానంద మిదేనన్న !

ఐశ్వర్యం శాంతి ప్రాప్తికి-
అవసరం భగవదుపాసన
భగవంతుని నిజప్రాప్తికి
తగినట్టిది జనసేవన !

సృష్టి స్థితి లయలు
సూత్రధారికి ఆటలు
ముముక్షువైతేనే నరునికి
మోక్షం దొరకడం వీలు !

సకల బలుడు నాకు తాను
సద్గురు వనుకుంటాను
సన్మార్గంలోన నన్ను
సంచరించ చూచును !

అన్ని మన కలయికలు
ఆఘాత బంధుత్వాలు
ఆ పరమునితో బంధమే
అహం బ్రహ్మోస్మి అనే వీలు !

సర్వజన సులభుడు
సతతస్మరణ యోగ్యుడు
సర్వజగన్నియంత
సకల బలుడు ఓంకారుడు !

ఈషణత్రయాలు
ఈ మూడు బంధాలు
నయవంచనలే కాక
నరక సదృశాలు!

ఘటనా ఘటనా సమర్థుడు
గాంభీర్యుడు సకలబలుడు
ఆయన సృష్టివైచిత్రాలు
లోచనల కతీతం చూడు !

పరమాత్మ ప్రాప్తినొందిన
మరుజన్మ ప్రసక్తే లేదు
సంసార చక్రపు సమరంలోన
సతమతమయే ఊసుండదు !

చీకటి దుఃఖం మఱియు కష్టాలు
చిత్రంగా మన మొద్దనుకునే నిజాలు
అదేమో అవే అత్యధికంగా దొరికే
ఆ పరముడు మనకిచ్చే వరాలు !

జీవుడు తానైతే పురుషుడు
జేజే తాను పరమ పురుషుడు
జీవుడు కాయం మారుస్తాడు
జేజే కాయమేలేని నిత్యుడు !

బ్రహ్మాదులు కినుక వహిస్తే
గురు దేవులు కాపాడే సమర్థులు
గురువుకే కోపం తెప్పిస్తే
త్రిమూర్తులూ రక్షించ లేరు !

యోగాల గూర్చి ఇది నిజం
కర్మ యోగం అనుగుహ్యం
జ్ఞాన యోగం గుహ్యతరం
భక్తి యోగం గుహ్యతమం !

అర్థమును ధర్మ కార్యాలకు
అధికంగా ఉపయోగించు
కామకార్యకలాపాలకు
కళ్లెమేస్తేనే మోక్షం లభించు !

ఆత్మ వీడును తుర్రుమని
అన్ని బంధాలు త్రెంచుకుని
ససేమిరా మృత్యువాగదు
సమయ రావాలే గాని !

శరీరమనే ఈ పంజరంలో
సజావుగా ఉన్న ఆత్మపక్షి తను
నిర్ణీతమైన ఆ క్షణం రాగానే
నిశ్చేష్టను చేయు తనువును !

నిద్రా మెలకువలొచ్చేట్టు
నిర్ణయిస్తున్నదెవరన్నట్టు
చేతనా చేతనా లన్నిటికి
చైతన్యం సకలబలుడనేదే గుట్టు !

ఆదీ అంతము లేని పురుషుడు
అతడొక్కడే ఆ సకలబలుడు
సమిష్టి వ్యష్టి సృష్టులను
సవ్యంగా నిర్వహించే ఘనుడు !

నేనెపుడేం చేయాలో
నిర్ణయించేది సకలబలుడే
అనుక్షణం మెదిలి మదిలో
ఆజ్ఞలిచ్చు వాడతడే !

అక్షరలక్షల దొంతరలు
అమర్చే శక్తి నాకెక్కడిది
అన్నీ సకలబలుని లీలలు
ఆయనే నా కలం నడిపించేది!

సన్మార్గ గమ్యులకు
సన్యాసమే అవసరం లేదు
వానప్రస్థం తోడ్తోడన
వైరాగ్యం తప్పుకాదు!

వాన ప్రస్థంలో మన
వారికి దూరమవాలి
సకలబలప్రస్తావన
సదా మదిలో మెదలాలి !

వార్ధక్యంలో ఎల్లరికీ
వానప్రస్థమే సరైంది
విలువల పునరుద్ధరణకీ
వేదాంతమే కావలసింది !

పంచభూతాల కలయికే కదా
ప్రతి మనిషిదీ శరీరం
అపుడితరులను ద్వేషిస్తే కాదా
తనను తనే ద్వేషించడం !

సంపూర్ణుడు సకలబలుడు
చల్లని ఆలోకేశ్వరుడు
అందరికీ దయను పంచు
నంతటి ఘన కరుణాళుడు!

ప్రాణి కోటి అంతయును
పాత్రమైనదే కదా ప్రేమకు
పంచభూతాలే అన్నీ అను
ప్రపంచ సమదర్శనం మానకు!

పిలిస్తే పలుకుతాడు
చిలిపివాడు శ్రీకృష్ణుడు
ఆయనలా మన మెందుకు
అవగూడదదు చెప్పుడు?

ఉపనిషత్తులూ వేదాలు
ఉద్ద్యోత జ్ఞాన విజ్ఞానాలు
తలచి చదివితే వాటిని
తరిస్తాయి జీవితాలు !

అకాల మృత్యువులు
అనంత దుఃఖ కారణాలు
దేవుడు తానిష్టపడి
తీసుకెళ్ళిన జీవులు !

పుట్టిన ప్రతి ఒక్కరు
గిట్టకుండా మానరయినా
పోయినోళ్ల ఆత్మీయులు
విలవిలలాడుతారు!

ప్రాణికోటిలో దుఃఖితులకు
భగవద్భక్తే మహామంత్రం
భక్తి మంత్రం జపించి నోళ్ళకు
ముక్తి కలగడం తథ్యం!

కాలంలా ముందుకెళ్ళేదే
కావాలి సదా భక్తి మార్గం
సార్థకత కల్గించే ఈ
చక్కని గమ్య మవశ్యం!

సకల బలునిదెపుడైనా
చక్కదనం చూడగలిగేమా
ఆయన మహిమలనేమైనా
అవగతం చేసుకోగలమా !

పరమ వాక్కులను విని
ప్రవర్ధిల్లుట శుభం
పరమునితో కలిసానని
ప్రవచించుటయే జ్ఞానం !

చింతలను చేరదీసిన
అంతకంతగా అధికమగును
అన్నిటినీ చితికీడ్చిన
ఆ పరముని చింత కలుగును !

ప్రతి ఊపిరి జీవికిది
మృతి జ్ఞప్తికి తెచ్చునది
ఈ సున్నిత వీణాతంత్రి
ఏ క్షణమైనా తెగునది !

మమకార అహంకారాలు
భరించరాని శత్రువులు
'నా'దనేదొకటి 'నా' వలననునొకటి
రెండు ఈ'నా'ల నొదిలి కండి మీరు ధన్యులు!

సకలబలా నీకేమయ
సవాలక్ష భక్తులయ
నాకా అనుకూల్య మేది
నాకొక్కడివే నీవయ !

కృష్ణుడు పూర్ణ పురుషుడు
రాముడు పూర్ణానందుడు
హరే కృష్ణ హరే రామ హరే హరే
హరే రామ హరే కృష్ణ హరే హరే !

ప్రాపంచిక సుఖ వాంఛలు
మనసులోన నిండియున్న
పరమాత్ముడు జొచ్చు వీలు
ప్రయత్నించినా అది సున్న !

బాహ్య ప్రపంచం నుండి దూరమై
భగవత్సన్నిధికి మరీ దగ్గరై
మనసును సకలబలపై కేంద్రిస్తే
మనబోదు మనశ్శాంతి కరువై !

ఆస్తి పాస్తులందరివీ
ఆ పరమాత్ముడివే
కాపలాదారులే అంతా
కావివేవీ ఎవరివీ !

వామనుడిగా దక్షతతో
ముల్లోకాలను మూడు పాదాలతో
కొలచిన నీ పాదారవిందాలకు
కోటి కోటి మా దండాలొద్దనకు !

ద్రవ్యమున కౌదార్యం
జ్ఞానానికి వినయం
శౌర్యానికి క్షమాగుణం
తోడైతేనే జన్మ సాఫల్యం !

నిర్మమము నిరహంకారము
నిగ్రహానికి ప్రతీకలు
అనుసరించితిమా మనము
అమృతత్త్వానికి సుగమాలు !

పెంచుకోకు ఎవరిపైన
ప్రేమా మమకారాలు
త్రెంచడానికాపైన
తెలియనన్ని కష్టాలు !

ఆత్మ సాక్షాత్కారానికి
అవసరం మనో నిగ్రహం
ఆధ్యాత్మిక చింతనలు
ఆవిర్భవిస్తేనే అది సాధ్యం !

మనస్సు ఇంద్రియాలు
మనలదారితప్పించే మాయలు
జ్ఞాన శూలం చేతనే అవి
ఘనంగా మనకగునధీనాలు!

సత్వరజస్తమో గుణాలు
దైవీకృత మాయా జాలాలు
ఆ వలలు తప్పించుకోవాలంటే
ఆ సకలబల పాదాలే శరణ్యాలు !

మన బలహీనతలన్ని
మన గత కృతవాసనలు
అంతమొందిస్తేనే అవన్ని
ఆత్మావలోకనం వీలు!

ఎన్నెన్నో కదా ఈ నా జన్మలు
ఎందరెందరో నా తల్లిదండ్రులు
ఈ క్షణమే నీలో ఐక్యం చేసుకో
ఇక నా కొద్దు ఈ ఆద్యంతాలు !

నాలో నివసించు వసిష్ఠుడు
నాలోన వసించు విశ్వామిత్రుడు
వారిద్దరిలో నున్న తత్త్వం
నాలోని గుణాల సమ్మిళితం !

శరీరాన్ని శుద్ధి చేస్తుంది స్నానం
మనసులోని మలినం తీసేస్తుంది ధ్యానం
శరీరశుద్ధి అందరూ చేసే వారే
మనశ్శుద్ధి నాచరించేది కొందరే !

అన్నిటికన్నా మనకు
అతి చక్కని కవచం
ఆ పరమాత్ముని కరుణాపై
అచంచల విశ్వాసం!

'గు'అనగా అజ్ఞానము
'రు'అంటే తొలగించు తేజము
గురువులేక కలుగదు
సుంతయూ ఆత్మ జ్ఞానము !

భక్తికే ఆదర్శం
భజరంగ భళి నిజం
నేటికీ భక్తికాయనే
సాటిలేని నిర్వచనం !

అనంత శక్తి సమన్వితుడు
ఔనా కాదా సకలబలుడు
అహరహమాతని ఆలోచన
ఆత్మస్థైర్యం పెంచుచూడు !

జీవన రణానికి చారమ్యం
చెప్పలేనట్టి వరం మరణం
ఎప్పుడొస్తుందా అని నేను
ఎదురు చూస్తున్నది నిజం !

ఎచ్చోటికి వెళ్లినా
అచ్చోటన తానుండును
ఎవరెవ్వరినడిగినా
ఎరిగినవాడై తానుండును !

భవము భయంకరం కానేరదు
దాన్నర్థం చేసుకోవడ మవసరం
అపుడే జీవితం నరకమవదు
ఆనందం వెల్లివిరియుటా తథ్యం !

భగవదానందం మన మన
మనసులలో నిండియున్న
ప్రేమ వర్ధిలు నందులోన
ప్రియతములౌ తామతిఘన !

దేవుడని మనమనుకునే
దివ్య చేతనము విశ్వంలో
అణువణువున నిండి యుండి
అన్ని జీవులను కాస్తుండు!

ఇందరు దేవుళ్ళు మనకని
ఎందరనుకొంటే మాత్రమేం
అందరూ కూడా సకలబలుని
ఆత్మ స్వరూపులే కాదా యేం !

చీకటులను చిత్తు చేసి
కాంతి హేల కలుగజేసి
విశ్వభవుడు దివ్యుడాయె
విశ్వాంతరాళ సృష్టి చేసి !

చింతలకైతే కడు దూరం
చేస్తే అన్నీ శివార్పణం
నీరంటని తామరాకులా
నీ బ్రతుకూ తరించు నిజం !

చావూ పుట్టుకలన్నవి
జీవికి తప్పని నిజాలు
మరవి వద్దనుకుంటే
ఓంకారుని పాదాలే శరణ్యాలు!

కారు చీకటులు నా దారులలో
కమ్మిన ఆయా వేళలలో
సకలబలా కనికరిస్తివి నీవే
వికలమయె చీకట్లు నీ వెల్గులలో !

సృష్టికి ముందటి
ఆ పెను చీకటి
కావలా వెలిగిన
ఈశ్వరుడు మహా మేటి!

గుండెలలో సకలబలుని
కూర్చోబెట్టుకున్నవానిని
రాం రాం జప్నా పూజలు
రంజించునెలా కవిగారిని !

అదే సకలబలుడిచ్చిన వరం
అన్యుల కన్నా నేనెప్పుడూ భిన్నం
అన్నిటిలోనూ అదే విధంగా
అనంతంగా ఎదిగేది నిజం !

వచ్చాం మన మెక్కడి నుండి
పోతాం మన మెక్కడి కండి
యుగ యుగాలలో యెవ్వరికి
యే మాత్రం తెలియ దిదండి !

మనమూ సూర్యునిలా
మన కాంతీ మనశక్తి
మహితంగా పంచిపెట్టి
మహిహితమే కోరాలి !

అయినా మన పిచ్చిగాని
అవుతాయా అనుకున్న వన్ని
తాను తలచినట్లే ప్రతి పని
సకల బలుడు పూర్తి చేస్తాడెందుకని !

సకలబలుడు ఒకడే ఒకడట
సముడూ అధికుడూ లేని వాడట
అంతేకాదు మంచి గుణాలే తప్ప
అవగుణాలే లేనివాడట !

నువ్వుతప్ప నాకెవ్వరూ లేరనడం
అనన్య భక్తికి తార్కాణం
నీకితరులెవ్వరూ పోలిక కాదనడం
నిక్కమైన అద్వైత నిరూపణం !

చింతలు వీడితేనే
చింతనలలవడునే
ఆత్మ జ్ఞానం లభించేది
అట్టి అద్వైత స్థితిలోనే!

కాలం స్థలం కర్మలకతీతము
సచ్చిదానంద స్వరూపము
అవగతమయి 'తత్త్వమసి'
అని తెలిస్తే కలుగు మోక్షము !

మృత్యుతుల్య అజ్ఞానంలో
మునకలేయ లేను నేను
జ్ఞానమనే అమృతంలో
ఓలలాడు వాణ్ణి నేను !

అందరినొకేలా చూసేవాడు
అతడే ఆ సూర్య భగవానుడు
అతనిపేర జరుపుకునే సంక్రాంతి
అదే ధాన్యరాసులు తెచ్చే క్రాంతి!

యోగ సాధనతో ఏలు
మనశ్శుద్ధి యథార్థ జ్ఞానాలు
అంతేకాక అంతరించును
వాసనా అజ్ఞాన సంస్కారాలు!

అన్ని ఇతర జ్ఞానాలకన్నా
ఆత్మ జ్ఞానమే సదా మిన్న
రాగద్వేషాల కతీత జ్ఞానం
నిరతిశయానందమదేనన్న!

అరవై ఏళ్లు దాటకముందే
అన్ని పనులు ముగించుకొని
ఆ పరమాత్ముని విభూతి యందే
ఆనందాన్ని పొందువాడిని!

దుర్గా లక్ష్మి సరస్వతీ సమారాధన
దేవీ నవరాత్రుల పవిత్ర పూజన
దశమినాటి మృత్యు భయహరణే
విజయ దశమి మహిషాసుర మర్దన!

ప్రాపంచిక బంధాలకు
బహుదూర మౌతున్నాను
ఆధ్యాత్మిక చింతనకు
అతి దగ్గరౌతున్నాను!

ఛాయ శరీరాన్ని మాయ మనస్సును
నిరంతరం వెంటపడుతుండును
వెలుగు ఛాయను తొలగించునటుల
జ్ఞానం మాయను మాయం చేయును!

ఎదుటివారి దోషాలను
ఎన్నైనా మన్నించవలెను
అపుడే నీవూ వాత్సల్య నిధివి
అవుతావు సకల బలునివలె!

అహరహమూ సకలబలుని
ఆలోచనా స్మరణలు చేస్తివేని
అస్వస్థుడవై పోయినపుడు
అతడే స్మర్తై ఇచ్చు పరమగతిని!

సకల బలుడనుగ్రహించెనా
సాధించలేంది లేనేలేదు
పుట్టు గుడ్డివారికైనా
ఇట్టే చూపిచ్చు సందేహం లేదు!

సూర్యుడుదయించటమే తరువాయి
చుక్కలు తాము కనుమరగౌతాయి
అజ్ఞానోదయమైన వారందరికి
ఆ సకలబలుడూ మను దూరమయి!

భక్తి ప్రపత్తులూ వినయం
పరవశతతో ఆయన్ను పూజిస్తే
దర్శన మాయనివ్వడం ఖాయం
దండిగ నీ హృదయాన్నర్పిస్తే!

నాకు శ్రేయోదాయకమైనవి
నాతో చేయించు నా సకలబలుడు
అన్ని నిర్ణయాలాయన చేసినవి
అమలు చేయడమే నాకానందం కడు!

వరమొక్కటి నీవు నాకూను
ఒసగవయా సకల బలా
కవిగారిని అందరూను
కరుణించుచుండునటులా!

సకలబలుడిలా ఉంటాడని ఎవడైనా
చాటి చెప్పగలిగాడా ఏనాడెపుడైనా
అటనట ఎవరో ఒకరనుభవించారా కృపను
ఆయన అనుగ్రహంతోనే గాని వేరనను!

సకలబలునితో
సంభాషణమే
శతధా మన దిన దిన
వ్రతమగు ప్రార్థన !

ప్రపంచమనే ఈ ఉట్టిని
పట్టుకొని ఊగినంతకాలం
ఆత్మ జ్ఞానమనే నవనీతాన్ని
అసలెవడూ చిలికించలేంది నిజం !

ప్రత్తి గింజలో నూనె
ప్రతి అణువున వున్నట్లే
విశాలమీ విశ్వమంతటా
విరివిగా సకలబలుడున్నట్లే!

స్వార్థమనే చింతనలేని
సకలార్థములౌ ప్రార్థనలు
సదా ఈడేరుతాయని
కదా ఘోషిస్తున్నవి శాస్త్రాలు!

సకలబలుడు చెక్కి ఇచ్చిన
చక్కని విగ్రహం మనిషి
ఆయనే ఈ రూపంలోన
అవతరించిన ఓ నగీషి!

సకలబలుని కర్పించిన పిదపనే
సాపాటు చేయుట మన కర్తవ్యం
ఆయన దాన్ని స్వీకరించినాంకనే
అది మారి అగునుమృతం మన ప్రాణం!

సకల బలుని శక్తులన్నియును
సర్వా దివ్యాతి దివ్యములు
యన విభూతి అనంతమూను
ఆయనవన్నీ అనన్య మహిమలు !

సకలబలునికి దగ్గరవాలంటే
సత్వరమే సంసార బంధనులవాలి
ఒకటొకటిక గొలుసులు తెగుతుంటే
ఒదిగిపోతాడు సంసారటేపనాలి!

అనంతమైన ప్రేమే సతతం
అవుతుందదే నిజ నమ్మకం
నమ్మకమే మారి విశ్వాసంగా
నయమూ భక్తులకగు దోహదం !

కోరికలు తీర్చుకునేందుకు
కొల్లలుగా మనక్కావాలి ధనం
కోరికల తోడుగా ధనం మనకు
కూడా నయె మోక్ష ప్రతిబంధకం!

దేవుడూ రాజకీయ నాయకుడు
దీటుగా ఉత్తర దక్షణ ధృవాలు
దేవునికి ముందు భజన చేసుడు
నాయకునికో వెనుక బాకాలు !

పుట్టుట గిట్టుట మధ్య కాలం
అదే కదా మనందరి భవ్య జీవితం
ఈ నడుమన అనుభవించే ఈతులు
ఎంతగానో తీర్చేదే యమ ధర్మం !

రజస్సత్త్వతమోగుణాధిపులు
బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు
సృష్టి స్థితి మరియు లయలకు
స్థూలంగా మూల కారకులు !

యమ ధర్మాన్ని ఎక్కౌంట్ వేసే
యామ ఎక్కవుంటెంట్ చిత్ర గుప్తుడు
కోటాను కోట్ల మెగా బైట్సుల
గొప్ప మెమరీకల యమ శిష్యుడు !

ఇరవై ఒకటవ శతాబ్ది సెండర్
పెద మంగళారం సూర్య టెంపుల్
అది పూర్తవుతే ఇంకో ఐదేళ్ళలో
ఆపై ఆంధ్రప్రదేశ్ లావెతే మారు !

సూర్యుడు తన గుడి కన్నా మొదలు
వెలయించుకొన్నాడు తన ప్రభలు
సూర్యశక్తి నెల పత్రిక ద్వారా ఘనంగా
తను త్వరలో వస్తున్నానే చాటింపులు !

అహమేవ కర్తా
అని నేననుకోను
అందుకే సతతం
ఆనందున్నాంటాను !

తను లేకుంటే తన తన
పనులన్నీ ఆగుతాయని
అనుకొనునే ప్రతి ఒక్కడు
ఆపోహ మాత్రమదని తెలియడు !

ప్రతి యొక విషయంలోను
వైభవం ప్రకాశించేవాడు
వేరెవరూ లేనేలేనంతగా
విశిష్టుడా సకలబలుడు !

లోకానికి సృష్టికర్త లోకేశుడు తానైతే
మనల సృష్టి చేసినది మన మాతా పితరులు
అందుకనే వారినెపుడు ఆరాధించాలి
అహరహమూ వారి సేవలో ఆనందించాలి !

పరమ పిత చేతి యందు
పరికరాలమే మనమంతా
అతని చెప్పుచేతలందు
ఆడాల్సిన వాళ్లమే అంతా !

పంచ భూతాత్మల సఫల
సాక్షాత్కారమే జననము
వాటిన్నిటి యొక్క విఫల
వినిర్గతమే కదా మరణము !

విసిగి విసిగి వేసారాను
వేతలమయమీ జీవితంతో
సకలబలా నీ దరికొస్తాను
సాయుజ్యమొసగు కరుణతో ! ★

అభిప్రాయాలకు ఎక్కువ చోటిచ్చేసింది. అయినా అవి సందర్భ సముచిత స్వారస్యం పొంది మెరుస్తున్నాయి.

ఈ మాట నా అంతరంగ రహస్యమే ! జనాంతిక చింతనే ! అలాగే, మీరన్నట్లే మీరు కవిగారే. ఈ వ్యవహారం తెలుగునాట ముద్దు పేరే. వేదుల సత్యనారాయణ శాస్త్రిని కవిగారు అనేవారు, మారేపల్లి రామచంద్ర శాస్త్రిని విశాఖలో కవిగారు అని పిలిచేవారు. సికిందరాబాదులో కవిగారు మీరే!

మీ స్వగతాలు ఆ తొలి పరిచయంనాడే నా చేతికందించారు మీరు. అందులో మీ అనువాద ప్రజ్ఞ చూశాకనే ఆశ్చర్యంలో నా ప్రత్యగ్రచనని మీ చేతి కందిచ్చాను నేను. మీరు సాహితీ గరుత్ మూర్తి కనకనే ఆకాశమంటే ప్రయత్నంలో రెక్కలు పైకి లేపగలరు. చాలా మందిలో ఈ యత్నం వ్యా గ్యం. ఎంత ఎదిగినా ఏ కవి అయినా పరిణతికి జానెడు దూరంలోనే మిగులుతాడు. నా కవితకు ఆంగ్ల భాషాకార ప్రదానంలో మీ కలం చిందు వేసినట్లు గమనించి ఆనందించాను.

మాట వరుసకి అనువాదం కానీ నిజానికి అనుసృజనగా జన రంజన పరాయణంగా సాగింది గజలు సుందరీ గమనం. మూడు గంటలు ముచ్చటగా చదివిన నా గొంతులో ఆర్తి నిండింది. స్ఫూర్తి పండింది వలపు మండింది. చిట్ట చివర చేర్చిన మీ చేవ్రాళ్ళు మీ వ్యక్తికీ అభివ్యక్తికీ ముత్యాల ఆనవాళ్ళు లేటెస్ట్ గజలు అనువాద కవిగా మీకు సీళ్ళు (Seals) గజళ్ళ సర్వస్వంగా తలగడ కింద ఉండాల్సిందే మీ గ్రంథం తమామ్ ఘరోఁమే! నా కావ్యం గురించి మీరు రాసిన మాటలు మీ సరసజ్ఞతకీ మర్మజ్ఞతకీ మూటలే! (02.02.1998)

★ డాక్టర్ నాగభైరవ కోటేశ్వర రావు, డి. లిట్ ★

మీకు చక్కని ధార ఉంది. చిక్కని భావుకత ఉంది. మీ స్వర్ణ గోపాల శతకం నాకు బాగా నచ్చింది. ఇంకా బాగా నచ్చింది ''ఈశావాస్య ఉపనిషత్తు'' మొదటి పేజీ - దాన్ని కంటిన్యూ చేయండి. మహత్తరమైన మాత్రా ఛందస్సులో మీకు నిపుణత వుంది. భావుకత వుంది. అందంగా ఆవిష్కరించే శక్తి ఉంది. మాత్రా ఛందస్సులో మీ చేయి తిరిగిన తనానికి నిదర్శనం, మీ 'సందర్భ స్వరాలు'. ఈశావాస్యం లాగా, సందర్భ స్వరాల్లాగా మాత్రా ఛందస్సులో కావ్యం వ్రాయండి. కథా కావ్యం. ఇప్పుడు మాత్రా ఛందం రాసే మొనగాడే కరవైనాడు. పియాంశాలు మీ సామాజిక దృక్పథానికి నిదర్శ

కవిగారికి ధీశక్తి, క్రమశిక్షణాశక్తి, దీక్షాశక్తి ఉన్నందున అనుకున్న కాలంలో (వారంలో అనుకుని ఒకే రోజులో) పూర్తి చేశారు శతకం అర్ధాంగియైన భార్య కంకితమిచ్చి కవిగారు తనకు తానే అంకితమిచ్చుకున్న వారయ్యారు అపూర్వ రీతిలో. క్రమశిక్షణ, ఆత్మస్తుతి, న్యాయం, పని, కష్టము, మోసము, పట్టుదల, విశ్రాంతి, ప్రగతి, తప్పు ఇలా ఎన్నో (వంద దాకా) విషయాలపై తమ భావా లను వ్యక్తీకరించారు కవిగారు ఆయన నిజాయితీ, ఆచరణ శక్తి కలవారు. అందుకే ఈ రచనలు అనుభవ మాణిక్యాలు.

కందం బాగా వ్రాయగల్గిన కవి పరిపూర్ణ వ్యక్తిగా చెప్పవచ్చు. అందుకే ఈయనకు కవిగారి బిరుదు చిన్నతనంలోనే లభించింది దాన్ని సార్థకం చేసుకున్నారు.

కవిగారు తన 'కవిగారి ప్రియాంశాలు' గ్రంథం నాకు అంకితమిస్తానన్నారు. ఆయన ప్రియాంశాలు నాకూ ప్రియాంశాలే అందుకే అంకితం ఆనందంగా స్వీకరిస్తున్నాను

కవిగారి కలం ఒక ప్రవాహం. ఆలోచనలు రాగానే అది ఒక నదిలా ఆవిర్భ వించి కొండ కోనలు దాటుకుంటూ ఉత్తుంగ తరంగాల నదీమతల్లి లాగా పరుగిడుతూ చివరకు కావ్య సరస్వతి పాదాలకు ప్రణమిల్లుతుంది ఆయన భావనలో ఒక వేగం, ఒక మెరుపు, ఒక ప్రశాంత ప్రకృతి దరహాసం ద్యోత కమౌతాయి.

ఏది రాసినా స్పష్టంగా, నిర్భయంగా చెప్పి కవి నిరంకుశడని దృఢపరిచారు కవిగారు. ఆయన ధ్యేయం నిర్వచిస్తూ శాసనాలు, సందేశాలు, ఆలోచనలూ, అలజడులూ ఎన్నెన్నో ఆయన కలం నుండి నినాదాలూ ఉత్తమ నాదాల రూపంలో ఇందులో చోటు చేసుకున్నాయి.

ప్రియాంశాలు నామకరణమే ఓ క్రొత్తదనం. రచన నామకరణలో రచయిత గమ్యం కనిపించాలి. ప్రతి అంశంలో తమ వ్యక్తిత్వం చాటుకున్నారు కవిగారు.

కాళోజీలా 'నా గొడవ' ఉటంకించారు. ఇందులో కాళోజీ కవితా రీతులు కూడా పుణికి పుచ్చుకున్నారు కవిగారు.

మైత్రీ, కవితా వైచిత్రీ రెండూ ఉండి ఇవి నాకు చాలా ప్రియమైన అంశాల య్యాయి.

★ డా॥ ఎన్.సి రామానుజా చారి (శ్రీవిరించి) ★

మీ ''కవిగారి స్వగతాలు'' ఆసాంతం చదివాను మన స్వంత విషయాలు సైతం సమాజ పరంగా ఉపయుక్తంగా అవుతున్నాయనుకున్నప్పుడు వాటిని ప్రచురించడం అవసరమే. స్వానుభవ భూమికలో సర్వజనామోదక కవితలు మీ నుండి యింకా రావాలి. ఎంత యథార్థమైనా నెగిటివ్ నోట్సు దొర్లనీయకండి. ''స్థిత ప్రజ్ఞత'' లాంటి యూనిటివ్ థింకింగ్‌కు దోహదం చేసే రచనలు ఎక్కువగా కూర్చండి.

మీ పుస్తకం అన్ని రీతులా చక్కగా వుంది. మీ మిగతా రచనలకై ఎదురు చూస్తుంటాను. (02.03.1997)

Thank you for the invitation for the function on 27.12.97. Please accept my congratulations and best wishes for your continued literary work.

మీ ఆహ్వానం అందింది. మీ గజల్ సుందరి ఈపాటికి రిలీజ్ అయియుంటుంది. పుస్తకోత్సవం జయప్రదమయి ఉంటుంది. మీ నిరంతర రచనా వ్యాసంగానికి నా అభినందనలు. శుభ కామనలు అందుకోండి. (29.12.1997).

★ మునిపల్లె బి. రాజు ★

మీ కవిగారి స్వగతాలు ఆసాంతం చదివినాను. మీలో ఆర్ద్రమైన బంధుప్రీతి, గురుభక్తి, జీవితం ఎడల సౌమ్య భావం, కృతజ్ఞత, శమదమాది ఉత్తమ భారతీయ సంకేతాలు ఎన్నో ఉన్నవి. నేటి కవులకు కావలసిన ఆత్మావలోకనం సంయమనం (పోజిటివ్ అవుట్ లుక్) అన్ని ఖండికల్లోనూ ప్రస్ఫుటం. అన్నీ అరుదైన హృదయ స్పందనలు. శ్రమ, వ్యయంతో కూడిన చిత్ర సంపుటిని ఒక గొప్ప మానవుడి ఆత్మ కథగా మార్చినవని నాకు తోచింది. మీ తక్కిన గ్రంథాలు కూడా వెలువడాలనీ, మీకు భగవానుడు ఆయురారోగ్యాలను సమృద్ధిగా ప్రసాదించగలడని ప్రార్థిస్తున్నాను. (09.12.1996)

★ ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్ ★

మీ గజలు సుందరి అందింది. ధన్యవాదాలు. కవిత్వం ఆత్మీయంగా ఉంది. అనువాదం సహజంగా ఉంది. అభినందనలు. (22.07.1999)

★ డా॥ మసన చెన్నప్ప ★

''కవిగారి సందర్భ స్వరాలు'' వారి సుకుమార హృదయ స్పందనలకు చక్కని ఉదాహరణగా చెప్పవచ్చు. చక్కని కవితా వస్తువులను సరళ సుబోధకమైన శైలిలో అందించినారు.

కవిగారిది దాపరికంలేని కవితాశైలి. ఈ సంపుటిలో 'కాకతి విభవము' ముచ్చట గొలిపే రచన. ఇది చదివితే ఓరుగంటిని చూడనవసరం లేదనిపిస్తుంది. తమ స్వానుభవాలను సందర్భ స్వరాలుగా అందించిన కవిగారిని మనసారా అభినందిస్తున్నాను. 15-03.1997

★ సి. వేదవతి ★

నల్లురకూ హృది పంచుట - నా కవితల నడత విధానం !

ఇదీ కవిగారి అంతరంగ రహస్యం. ఆ మాటకొస్తే హృదిని పంచడం కన్నా, ఏ కవితకైనా పరమాశయం మరేముంటుంది కనుక !

ఒక్కొక్క అనుభవం- కవి అంతరంగంలో అనుభూతిగా మారి ఊపిరిని కదలిస్తే ఆ భావానికి రూపకల్పన జరిగినప్పుడు పుట్టుక వచ్చేది కవిత అందుకే కవిత్వం ఒక ఆల్కెమీ అంటాడు తిలక్.

కవిగారు తన ప్రథమ సంకలనం స్వగతాలలో తన విస్తారమైన బంధు సంపద, వారితో ఆత్మీయమైన సంబంధాలపై అభిమాన వర్షం కురిపిస్తూ కవితల ల్లుకొన్నారు. వ్యక్తి స్థాయి నుండి కవి ఆలోచనాలోచనం విస్తృతమైన సమ కాలీన జగత్తులోని వివిధాంశాలపై ప్రసరించడమే ఈ ప్రియాంశాలు కవితలు.

చట్టాలు మన దేశంలో - కలవారి చుట్టాలు

న్యాయాలు మనదేశంలో- నత్తనడక నమూనాలు

ఎంత గొప్ప వర్తమాన రాజకీయ స్థితి రూపం. అత్తింటి ఆరళ్ళ నుంచి కోడళ్ళను తప్పించడానికి కవిగారు సూచించే పరిష్కార మార్గం వినూత్నమైనది. ఆడపిల్ల అత్తింటి కెళ్తేనే కదా బాధలు, ఏ ఆడ పిల్లా అత్తింటి కెళ్ళకుండా కూతుర్ని ల్లుణ్ణే ఇంటనే పెట్టు కునే వ్యవస్థ రావాలి? ఆలోచించండి. ఈ కవికి స్త్రీల పట్ల గౌరవం వుంది, వారి సమస్య పట్ల సానుభూతి ఉంది. అర్ధాంగిని గౌరవించు కోవడం తెలిసిన కవిగా- కవిగారి వ్యక్తిత్వం పట్ల నాకు గౌరవం ఏర్పడింది.

యథార్థవాదం కవిగారి మతం. తాను అనుకున్నది చేసి సాధించటం వారి అలవాటు. దేనికీ వెనుకంజ వేయరు. తనవారందరిపై తన అపార ప్రేమకు ఈ కవిగారి స్వగతాలలో అక్షర రూపమిచ్చుకున్నారు. తెలుగు ఆంగ్లం ఉర్దూ భాషలలో అనర్గళంగా వ్రాయగల దిట్ట. పితామహుల నుండి మనుమళ్ళ వఱకు అందరి గుఱించీ వ్రాసు కున్నారు. గురువులనూ స్నేహితులనూ తలచుకున్నారీ గ్రంథంలో. విద్య నేర్పించిన తాతా అమ్మమ్మల కంకితమిచ్చారు.

ఈ స్వర్ణ గోపాల శతకము పాఠకులను ఆబాలగోపాలమును రంజింపచేసి మానవీయ విలువలను గుర్తు చేస్తుంది. ఇంకా సమాజపు అవసరాలను గుర్తించి వారు సామాజిక స్పృహ కలిగించు అంశాలపై తమ కవితా వ్యాసంగము కొనసాగించాలని కోరుకుంటున్నాను.

ఈ ప్రియాంశాలు నిజమైన హితాంశాలు కావడం అభినందనీయం. ఉదాత్త లక్ష్యాలు, లక్షణాలు, హ్యూమనిజం పునాదిగా కవిగారు వ్రాసిన ఈ ప్రియాంశాలు అందరికీ ప్రియమైన అంశాలే. ఇవి చదువరులను ఆలోచింపచేసి ఆచరణాత్మతకున్ముఖులను చేస్తాయని నా నమ్మకం. తనదైన బాణీలో సాహితీ లోకంలో ఒక ప్రత్యేకమైన స్థానం పదిలపరచుకుంటున్నారు కవిగారు. వారు సాహితీ రంగంలో శిఖరాగ్రాలధిరోహించాలని ఆ చదువుల తల్లిని వేడుకుంటు న్నాను.

గాలిబ్ మహాకవి గజళ్ళ అనువాదం ఒక యజ్ఞం, తపస్సు చేసినంత శ్రమ. కవిగారు అనువాద దిట్ట కావున అలవోకగా నాలాంటి సామాన్యులకు అర్థ మయ్యేలా సరళంగా, సరసంగా, సున్నితంగా, భావ పరంపరా పరిమళాలు వెదజల్లేవిగా ఉండడం విశేషం.

బాధల తరంగాలు పాఠశాల లాంటివి. ప్రతి తెప్పా అందులోన గురువు చెంపదెబ్బ! వృత్తి రీత్యా ఉపాధ్యాయినిని కాబట్టి కవిగారి ఈ కవిత వాహ్వా అనేలా ఉందని చెప్పక తప్పదు. తప్పు చేయువాణ్ణి దండించునట్టుల, తప్పు చేయనపుడు మెప్పురీయరేల? ఇది అక్షరలక్షలు చేస్తుంది. అందరినీ ఆలోచింపచేస్తుంది. దేశ భక్తితో పులకింపచేసేవీ, కార్యోన్ముఖులను చేసేవీ, ఆలోచనలలో ముంచెత్త చేసే జీవిత సత్యాలు, కార్యదీక్షను ప్రబోధింప చేసే కవితలు ''గజలు సుందరి'' లో కోకొల్లలు.

చదివిన తరువాత ఇది మీ పూర్వజన్మ సంస్కారమని తెలిసికొంటిని రిటైర్డ్ జీవితాన్ని కబుర్ల వ్యాసంగంలో కాక కవితల వ్యాసంగంలో గడుపు చున్నందుకు నా హృదయ పూర్వక అభినందనలు మీ స్వర్ణగోపాల శతకం భావగర్భితంగానే కాక సరళ సుబోధకంగా వుంది. మీ 'ప్రియాంశాలు' లో వ్రాసిన ఉపనిషద్వాక్యాలు నిజంగా మచ్చుతునకలే. ఈ పంథాలోనే అన్ని ఉపనిషత్తులు పూర్తి చేయండి. కలకాలం నిలుస్తాయి. మానవుణ్ణి మనీషిగా - దేవతగా- పూర్ణపురుషునిగా తీర్చిదిద్దగల జీవన విజయ రహస్యాలు మన వేదాలలో ఉన్నాయి అవన్నీ తెలుగులో కవిత్వీకరించండి. అది రవీంద్రుని గీతాంజలి లాంటి మీ 'వేదాంజలి' అవుతుంది. మీరు వ్రాయగలరని ఆకాంక్షిస్తూ, రాయాలని ఆశిస్తూ, ఆశీర్వదిస్తూ.

★ డా॥ యం. ఉదయ ★

పేరు కంటే కవిగారూ అన్పించుకోవడంలోనే ఎక్కువ ఆనందముంటుందని నాకు తెల్సు. అందుకే ఇలా సంబోధించాను. తీరిక లేక గజలు సుందరిని రెండు రోజులు క్రిందట చేతిలోకి తీసుకున్నాను. ఇప్పుడు కూడా దాన్ని విడవటానికి మనసొప్పటంలేదు. సింపుల్‌గా బాగుంది అనలేను ఇక్కడిక్కడ చాలా బావుంది అని వేరే వాటికి అన్యాయం చేయలేను. ఒక్కొక్క కవిత ఒక్కొక్క రసగుళిక! అలాంటి గజల్ సుందరి నాతో పాటే ఉంటూ నన్ను ప్రతి నిముషం పలకరిస్తున్నది. త్వరత్వరగా కళ్ళు అక్షరాన్ని దాటేస్తుంటే ఆగు - ఈ కవిత మళ్ళీ చదువు అంటూ చేయి పట్టిలాగుతుంది. ఇదీ మీ కవితలోని విశేషం. ఇంకా కవితను ఒకసారి చదివితే ఒక రకమైన అర్థాన్నిస్తుంది. అదే కవితను మళ్ళీ రెండోసారి చదివితే మరొక అర్థాన్నిస్తుంది. నిన్న చదివినప్పటి కంటే ఎంత మీనింగ్ ఉంది దీంట్లో అని ఎప్పటికప్పుడు అనిపించడం జరుగుతుందంటే ఆ కవిత ఎప్పటికప్పుడు యవ్వనాన్ని సంతరించుకున్నట్టేకదా!

ఎవరెలాంటివారో ఎలా గుర్తు పట్టేది
అన్నీ మేలి ముసుగులే ఎన్నని ఎత్తి చూసేది.

ఎంత చక్కటి నగ్న సత్యం ! జీవితం దాగున్నది ఈ రెండు పాదాల్లో!

మీ కవితలు అనువాదాలు కావనిపించింది! ఒకటి చదివితే మరొకటి గుర్తొచ్చినట్లు

అలవాటు ప్రకారం ప్రేమ నందరికీ పంచు

ప్రేరణ కాబోతుందనడానికి అనుమానం లేదు

మీరు ఉపనిషత్తుల వేదాల సారాన్ని కవిత్వీకరిస్తున్నారు కదా? సర్వకాలీన సత్యాలు భాషకు లొంగని భావాలు కఠినమైన కార్యభారానికే పూనుకున్నారు ఆ భగవంతుడే మిమ్మల్ని వ్రాయ జేస్తాడు.

★ ఆర్షకవి భూషణ వడ్డపల్లి సత్యంనాయుడు★

సుప్రసిద్ధ కవివర్యులు కవిగారు మానవతా మూల్యాలు ప్రోది చేసి రచించిన కవిగారి ప్రియాంశాలలో చివరి పేజీలో కృష్ణార్జునులు ఆయన కూతురు కొడుకు కుమారుళ్ళు (ఆయన మనుమళ్ళు) పై వ్రాసిన అద్భుత కవిత నాకెంతో నచ్చింది.

అందులో ఆయన 3 ఏళ్ళ కొడుకు కొడుకు చి॥ అమోఘ (చక్కదనాల చలాకీ పిడుగు) ను నెలల బుల్లోడు కూతురు కొడుకు చి॥ శౌర్యని కృష్ణార్జునులుగా అభివర్ణించడం సహజంగా కొడుకు కొడుకు పై వంశోద్ధారకుడుగా ఉండే అవ్యాజప్రేమతో వాడినాట పట్టించవద్దనీ ఇద్దరూ ఇలలో కృష్ణార్జునుల్లా వర్ధిల్లాలని తాతగారు బ్రతిమాలుతూ వారిద్దరి కీర్తి ఆకసమంటాలని ఆశీర్వదించడం మనుమలపై తాతకున్న ప్రేమకు తార్కాణం. ఇలాంటి ఈశ్వర భావాల కవీశ్వరులైనారు, కవిగారు. చివరిదే ఇలా ఉంటే మిగతావన్నీ ఎలాగుంటాయో మీరే చదివితీరాల్సిందే!

పది నెలలలో నాల్గవ గ్రంథం ''కవిగారి ప్రియాంశాలు'' వెలువరిస్తూ తన పెద్ద మేనమామగారు 47 సంవత్సరాల క్రితం తనను 'కవిగారూ' అని పిలి చిన పిలుపును సార్థకం చేసుకున్నారు కవిగారు. తన రచనలకు పేరు పెట్టడంలో కవిగారు సిద్ధహస్తుడు. నేడు కవిత్వం అట్టడుగు బడుగువానికి అందుబాటులో లేదని నిందింపబడుతున్న తరుణంలో ఆ మాట నిజం కాదని నిరూపిస్తు న్నట్లున్నవి కవిగారి మకరంద బాణీలు.

వేదాలు ఉపనిషత్తులు తనదైన బాణీలో వస్తే అవి శతకాల్లా ప్రజామో దం పొందుతాయనడానికి ఈ పొత్తంలోని మొదటి రెండు శీర్షికలే తార్కాణం.

సామాజిక సమస్య నెత్తి చూపడమే గాక దానికి పరిష్కారం కవితలో చూపడం కవిగారి ప్రత్యేకత. కవిగారు స్త్రీ జనోద్ధరణకూ పూనుకున్న సంస్కార ప్రియుల్లా కవిత్వాలు చేస్తున్నారు. ప్రతి ఖండిక ఒక ఉదాత్తమైనదిగా స్ఫూర్తి, సందేశాత్మకత, పరిష్కార మార్గాలతో చక్కదనంగా రూపొందింది. కవిగారు

వీటిని వ్రాయగలరు . వీరిలో ప్రేమ, అనురాగం, ఆప్యాయత మాటల్లో చేతల్లో కూడా ఉట్టిపడుతాయి. ఈయన యథార్థవాది, ప్రేమార్ద్ర హృదయుడు కరుణాశీలుడు.

మేనమామ దేవేరా గారు ఈయనను చిన్నప్పుడే కవిగారూ అని చమత్కారంగా పిలిచిన పలుకు వరప్రసాదముగా బ్రహ్మవ్రాతగా వారి కవికుల సంభూతుడైనాడు. ఆ పేరనే కవిగారుగా నిలిచారు.

తన ''కవిగారి స్వగతాలు'' గ్రంథంలో ఎన్నో ఎన్నెన్నో కవితలు ప్రేమమయాలు. ప్రేమలోని చేదు నిజాలు నిజమైన చేదులను అనుభవించి చల్లని తెల్లని ముత్యాల్లాంటి కవితలందించారు.

కవిగారు కవిగారే కాక అనేకానేక అద్భుత కవితలతో సుకవి అనిపించుకున్నారు. ఆయన కవితలు చదువరులకు రమ్యంగా మనోజ్ఞంగా వుంటాయి. ఆయన పుస్తకానేకాలు అతిత్వరలో ప్రజలకందించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

★ గుడిపూడి సుబ్బారావు★

గ్రామాంతరం వెళ్ళి ఇంటికి వచ్చేసరికి మీ ఆహ్వానం ఉంది. మీ గజలు సుందరి ఆహ్వానం సరైన సమయంలో అందుకోలేకపోయాను. మంచి కార్యక్రమానికి రాలేకపోయాను. కవి మిత్రుడు అంకిత కేశవులుగారికి మీ గురించి మా తాలుకావారని చెప్పి గజల్ సుందరి వయ్యారాల్ని, హొయల్ని చూడమని యిచ్చాను. కృతజ్ఞతలు. (10.07.1998)

కవిగారూ- మీరే ప్రక్రియనైనా సాధించగలరు. 'పెద్దమావయ్య' ఆశీః ఫలం అని నేనప్పుడప్పుడనుకుంటూ వుంటాను. కృషితో ఏదైనా సాధ్యమవుతుందని - మళ్ళీ పూర్వజన్మ సుకృతమూ అన్పిస్తుంది. అక్కాపక్కాలా అన్న మీ పద బంధం యాభై ఏళ్ళ క్రితం విన్నాను. ఈ మధ్య అందరూ దాన్ని మరిచేపోయారు. మీది సార్థక జన్మ. వేదాల్ని అనువదించడం సాధిస్తారు. మీరు ప్రేమించే భారతీయతకది మీ అక్షరాంజలి కాగలదు. (27.07.1998)

నిజంగా మీ పెదమేనమామ గారు ద్రష్టలు. చిన్ననాడే మీ భవిష్యత్తు ఎంత చక్కగా వూహించారో. మీ యింటి వాతావరణంలోనే సంగీత సాహిత్య సరస్వతి ప్రభావముంది. అందుకే మీకు గాలిబ్ యెడల అవ్యాజానురాగం మమకారం, గౌరవము. గాలిబ్‌ను మీరు ఆవాహనం చేశారు. భయం లేని ప్రకృతి మీది. దేనికీ భయపడని బిడియపడని మనస్తత్వం. మనః కుహరంలో వచ్చిన

ప్రాంతం కవి రచన మనకు గర్వకారణం కదూ? 'గజలు సుందరి' హైకోర్టు అడ్వకేట్ చేతుల్లోకి చేరింది. నేనొక్కణ్ణే చదవడం కాదు, నా అనుభూతులు వారూ పొందాలి. పరవశించాలి. పల్లవించాలి. వరంగల్‌కు కాళోజీ సోదరులు, పల్లా దుర్గయ్య,రామరాజు, సంపత్కుమారాచార్య, మాదిరాజు చాలమందే వున్నారు. మీరు మటుకు మా సూర్యాపేట తాలుకా వెంపటి గ్రామస్థుడిగానే వుండండి. మా ప్రాంతం చాలా పేదది సాహిత్య సృష్టిలో. అందుకే మీకీ దరఖాస్తు మీ వీరాభిమాని.

మీ అవ్యాజమైన ప్రేమకు కృతజ్ఞుణ్ణి ఎంత అదృష్టవంతుణ్ణో అనుకుంటు న్నాను. 12 మంది స్వామీజీలతో మీ ఉపనిషత్ప్రారంభోత్సవ కార్యక్రమం మీరనుకున్నట్లు విజయవంతమౌతుంది. కొంచెం ఆలస్యమైనా సరే - భగవద్గీతను మీదైన బాణీలో సామాన్యుడైనా అర్థం చేసుకునేట్లు వ్రాయండి. మీలో ఆ పట్టుదల భాషా జ్ఞానము వుంది. వేదాలూను అప్రతిహతంగా వెలువడాలని సామాన్యుల్ని రంజింప చేయాలనీ మరీ మరీ ఆకాంక్షిస్తున్నాను. (26.10.1999)

35 ఏళ్ళ తరువాత మీరు కవిగా రూపొందడం సరస్వతీ దేవి అంతర్వాసినిగా జలపాతంలా త్రిభాషల్లో అలవోకగా నిరంతరంగా సాగిపోవడం ఏమిటి? మీ పెద్ద మావయ్య కీ॥శే॥ దేవేరా వాక్కు ఎన్నో ఏళ్ళకు ముందునాడే వూహించి కవిగారూ అని పిలవడం మీ బాల్యాన్ని ఎరిగిన మీ మావయ్యల ఎడ మీ భక్తి ప్రపత్తులు ప్రతి నిమిషమూ మీరు ఆ జ్ఞాపకాల్ని నెమరువేసుకోవడం అదో ముచ్చట!

ప్రపంచంలో చాలామంది భార్యాభర్తలు రచయితలున్నా భర్త వ్రాసిన పుస్తకానికి భార్య తన అభిప్రాయాన్ని రాయడమరుదైన విషయమే అను కొంటాను. మీరెంత ఆదర్శదంపతులు? చేయెత్తి నమస్కరిస్తున్నాను. మీతోపాటు నేనూ సూర్యాపేట తాలుకా వాణ్ణే కావడం నాకదో గర్వం, గౌరవమూను. నేను కేవలమో మామూలు పాఠకుణ్ణి. భగవంతుడనండి, మీ కృషి అనండి, మీరు మీలో ఉన్న అపార కవితాధారను యింకా యింకా సంపన్నం చేయండి. గజలు సౌందర్యం అనుభవించడానికి కొంత విరహ వేదన పడివున్న వానికి అర్థమయినంతగా షండుడికి కాదు. దాశరథిగారూ, సదాశివగారూ- అనంతయ్యగారూ ఇంకా ఎందరో అనువదించినా ఎవరి శక్తి యుక్తుల మేరకు వీలైన ఛందస్సులలో వారు కవిత్రీకరించారు. ఉరుదూ భాషా సౌందర్యం ఆ

జీవితాన్ని ఎందరో నిర్వీర్యం చేసుకునేవారిలా కాక అక్షరాన్ని నమ్ముకున్న మీకది సకల శుభాలనూ కల్గిస్తుంది

సతీమణికి శతకమణి నంకిత మివ్వడం చాలా గొప్ప విషయం. ఆలుమగల అన్యోన్యతకు యింతకన్నా వేరే నిదర్శనముండదు. మీరిద్దరూ వేర్వేరైనా మకుటంలో చక్కగా కలిసిపోయి అద్వైత చిహ్నమై విరాజిల్లినారు. మీ దంపతులు చిరకాలం సకల శ్రేయాలతో వర్ధిల్లాలని కోరుతూ మిమ్మల్ని మనసారా అభినందిస్తున్నాను. (21.12.1999)

★ శ్రీమతి త్రిపురారిభట్ల ఇందిరా చిరంజీవి ★

మీ స్వగతాలు ఆసాంతం చదివి ఆనందించినాను. ఇటువంటి నూతన ప్రక్రియలో వున్న పుస్తకం ఇంతవరకు చదవలేదు. సాహిత్యంలో ఇది సరిక్రొత్త భావ కెరటాలు.

మీరు మీ కుటుంబంలోని వారి గూర్చి ఉదాత్తంగా కవితలు వ్రాయడమే కాక వారి ఫోటోలు మీ వంశవృక్షం చిరస్థాయిగా వుండునట్లు ప్రచురించి కవిగా శాశ్వత కీర్తిని సంపాదించినారు. 'జననీ జనకులు' లో మీ భక్తి ప్రపత్తులు తల్లి దండ్రులయెడ విశ్వరూపమయాయి. వారు ధన్యులైనారు. మౌనరణం ,దాని మీ అనువాదం ప్రతి మనిషీ అనుసరించదగిన మార్గదర్శిగా వున్నది.

భర్త వ్రాసిన గ్రంధానికి భార్య తొలిపలుకు వ్రాయటం, ఇది మీ దంపతుల అన్యోన్యానురాగానికి నిదర్శనము. మీరిరువురు ప్రేమైక మూర్తులు మీ కుటుంబం ప్రేమాలయం, దేవాలయం అనిపించింది.

కవిత్వానికి హృదయ సంబంధమైన భావావేశము మృదువైన భాషా సరళి తోడైతే అది వచన కవితైనా మీ కవితలా లయ ఉంటే ఇంకేం కావాలి?

మీ ఇతర రచనలూ గ్రంథించి సాహితీ పిపాసుల కందిస్తారని ఆశిస్తూ అభినందనలు తెలుపుతూ. (18.01.1997)

★ కాసర్ల తాండవ కిషన్ రావు, హన్మకొండ ★

నీ ''ప్రియాంశాలు'' ఆమూలాగ్రం చదివి ఆనందించాను. ప్రార్థనా గీతితో ప్రారంభమై, దినమంతా సుదినంగా రూపొందుకొన్నాయి. నీ 'స్వర్ణగోపాల శతకం' లో నా కోడలు స్వర్ణలతకు పుట్టినరోజు కానుకగా మానవతా విలువల శతసుమాల మాలను కూర్చి మాకందాల అందాల సౌరభం అలది కొప్పు నిండా పెట్టావు. ఆమె అబ్బుతో శబ్బాషనిపించుకున్నావు.

నని భగవంతుణ్ణి వేడుకొంటున్నాను ఈ నాలుగు మాటలు వ్రాయడం నా పూర్వ జన్మ సుకృతంగా భావించుచున్నాను. (13 04 1997)

★ డి.ఏ.ఎల్.ఎన్. మూర్తి★

మీ 'గజలు సుందరి' లోని కవితలు దాశరథిగారి గాలీబు గీతాలను తలపిస్తున్నాయి. చాలా బాగున్నాయి. నాల్గు పంక్తులలో అంత చమత్కారం, క్లైమాక్స్ తీసుకురావడం చాలా కష్టం. మీకు అంత ఉరుదూ భాషాజ్ఞానం ఉండడం ముదావహం.

తీగలు రెండు కలవగానె జీవకాంతి ఉద్భవించు, ఖుదా వీరందరికీ ఐక్యత నీవైనా నేర్పవా వంటి అక్షర సత్యాలు కోకొల్లలు, మీ గజలు సుందరిలో. ఇంకా చాలా రచనలు చేయడమే కాక సంఘ సంస్కర్తగా కూడా ఎదగాలని, భగవంతుడు మీకు ఆయురారోగ్యాలు ఇవ్వాలని సదా మీ శ్రేయోభిలాషిగా నా ఆకాంక్ష.

★ మేడిచర్ల సూర్యప్రకాశరావు ★

మీ ''కవిగారి స్వగతాలు'' నాకు బాగా నచ్చింది కవితల్లో చక్కని భావాలు పలికించారు. జనవరి 8 నా డైరీ మీగుఱించి మీ సంకలనం గురించియే నిండిపోయింది. మీరు మరిన్ని సంకలనాలు వెలువరించి మంచి పేరు ప్రతిష్ఠలు పొందగలవని ఆశిస్తున్నాను. (09.01.1997)

మీ ''కవిగారి ప్రియాంశాలు'' లో 'సదాచార సృష్టి'లో సూచించిన మగ వారిని అత్తింటికి పంపి కూతురుకి పెళ్ళి చేసి అల్లుడ్ని తెచ్చుకోవాలనునది చాలా గొప్ప భావం. 07.09.1996)

★ జెట్టి నాగేశ్వరరావు ★

మీ 'స్వర్ణ గోపాల శతకము'ను ఆమూలాగ్రం చదివినాను. అన్ని మీ అభిప్రాయాలతో ఏకీభవించుచున్నాను. అందరూ ఏకీభవిస్తారు. కాని ఆచరణలో పెట్టేవారే అరుదు. మీరు వ్రాసిన 100 విలువలు మీరు పాటిస్తూ ఇతరులకు విన్నవిస్తున్నానని, మీరు రాసిన పద్యమే నన్ను శతకం పూర్తిగా చదివించింది. దీన్నిలా రసాత్మకం విశ్వ శ్రేయోదాయకమైనదే కావ్యం, ఛందో బద్ధము కానక్కరలేదు. ధారణ సౌలభ్యముంటే చాలును. మీ సతీమణికే శతకం షష్టిపూర్తి సందర్భంగా అంకితమివ్వడం మీ రసికత చాటుతున్నది. అభినందనలు.

మీ ఆత్మాచరణము చాలా బాగున్నది. మీలాంటి వ్యక్తితో పరిచయం

preceeded you. His introduction is very striking and received very well by the audience.

I thankyou for chancing me to ingress your glory in the literary field, not to speak of the Technical field where you made a mark to the envy of many. I wish you to repeatedly earn the envy of men in the new field too.

★ జెంగిటి కొండల్ రావు ★

మీ స్వగతాలు చదివి మేమంతా తెలుసుకున్నది, ఎంత మంచి ఎందరికి చేయగలమో అందరు ఇతరులకు చేయాలన్నది. ఎన్నిసార్లు ఎన్ని విధములుగా చేయగలమో అన్నిసార్లు అన్ని విధాల చేయాలన్నది. ఎంత కాలం ఎన్ని చల్లని చూపులు చూడాలో అంతకాలం చూడాలన్నది. (05.05.2000)

★ డా॥ తిరునగరి (కవి) ఆలేరు ★

మీ గజలు సుందరి ఆవిష్కరణ విశేషాలు పత్రికలో చదివి ఆనందించాను. మీకు నా హృదయ పూర్వక అభినందనలు. మీ లేఖిని నుండి రసప్రవచనలు మరిన్ని రావాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

★ పాణుగుపాటి కృష్ణమూర్తి, సంపాదకులు సూర్యశక్తి ★

''కవిగారి సందర్భ స్వరాలు''లో మిత్రులు కవిగారు పండుగ మరియు ముఖ్య ప్రయోజన సందర్భములందు తన మనసున పొడమిన ఆలోచనలకు అక్షర రూపమిచ్చి తన మనోభావనలను మనందరితో పంచుకొనుటే కాక రానున్న తరాలవారికి అందించేందుకు రమ్యమైన కృషి చేసి ధన్యులైనారు. వారి భావ గాంభీర్యమును ప్రతి పదమున నిక్షిప్తము గావించినారు. ఓంకార నాదమయమైన ఈ విశ్వనాటక ప్రక్రియలో కవిగారి ఈ స్వరాలు లీనమై అంతర్వాహినులై మానవాళి సుఖ శాంతులతో మనుగడ సాగించుటకు కృషి సల్పి జయులైనారు.

★ దేవులపల్లి వెంకట హరీష్ బాబు ★

''కవిగారి సందర్భ స్వరాలు'' రేపటి తరానికి చక్కని వరాలు. మానవులంతా ఒకే కులం అదే మానవకులం అనే అంతర్జాతీయ సమైక్యతా భావాన్ని

★ డా॥ జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం ★

సతీపతుల అద్వైత ప్రణయ జీవితానికి సహజమైన సాహితీ సంకేతం కవిగారి స్వర్ణగోపాల శతకం మకుటం. స్వర్ణగోపాల శతకం పేరు వినగానే స్వర్ణ అనే పట్టణంలో వెలసిన వేణుగోపాల స్వామిపై వ్రాసిన శతకమేమో అనిపిస్తుంది. అసలు కథ వింటే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది 'స్వర్ణ' భార్య పేరు ముద్ర. 'గోపాల' శతక రచయిత, స్వర్ణ భర్తకు సూచికముద్ర. కందం పల్లకీ లాంటిది. అందులో ఇమడాలంటే గోపాలుడు సైతం తలవంచి కాస్త లఘువు కావలసి వచ్చింది అందుకే స్వర్ణగోపాలా బదులు స్వర్ణ గొపాలా అయింది.

స్వర్ణమాట కవిగారు తలఒగ్గి కాకున్నా మనసొగ్గి అయినా తప్పక వింటాడు. ఆ సుగుణమే ఈ శతకావతారానికి మూలకారణం. శతకం వ్రాసిన కవి భారతికి మకుటం పెట్టే కవి అని ఆమెకు తెలుసు. అందుకే భార్య మీద కవిత చెప్పే 'కవిగారి' ని భారతివైపు మళ్ళించిన 'స్వర్ణ' గారిని ఎటు తిప్పినా 'స్వర్ణ'ను విడిచే మాటే లేదన్నట్లు మకుటంలో ఇమిడించి దాన్ని బంగారం చేశారు. స్వర్ణగోపాల శతకం నిజానికి స్వర్ణ గోపాల పతకం.

శతకానికి ప్రేరణ మకుటానికి మాన్యతలేాక తను చేసిన పరిశోధ నాంశాలు మానవ మూల్యాల వస్తువునూ ఇచ్చిందామె! ఆమె మాట కాదనలేని కవిగారు ఉత్తేజితులయ్యారు. మకుటాన్ని క్షణంలో కుదించుకుని వస్తువుని Human Values గా ఎంచుకుని ఒకో విలువనొకో పద్యంగా చెప్పాలనుకున్నారు. వృత్తాన్ని కందంగా నిర్ణయించుకొని వస్తువు కొట్టిన పిండి కావడంతో కందాలు వండడం తేలికైంది. భక్తి శతకం కాదు, రక్తి శతకం కావచ్చు కాని కాదలచుకోలేదు. ఆమె అభిమతం మేరకు సూక్తి శతకమై అవతరించింది. కందంలో సూక్తి చెపితే తెలుగు వారికెంతో అభిమానం, ఆనందం, అందువల్ల మాకందం వంటి కందం సూక్తి శతకానికి అందమైన ఛందంగా జాలువారింది.

వేమనలాగా కవిగారు కూడా మకుటాన్ని ఆత్మ సంబుద్ధిగా నిలపటం విశేషం. సామాన్యంగా తత్త్వవేత్తలు చేసే పని అది. కవిగారు తాత్త్విక రంగంలో కూడా కవిత్వం సాగిస్తారేమో చూడాలి. ఇది ఒక ప్రయోగం దీని వెనుక నున్న సతీ పతులకు సహృదయాభివందనలు. (15.05.1997)

★ పటేలు అనంతయ్య ★

గజలు ప్రక్రియను యితర భాషల్లోకి అనువదించుటకు ఉత్సాహపడటం

★ ఏలూరిపాటి అనంతరామయ్య ★

ఇదం ప్రథమతయా అహల్యలాంటి ప్రదేశాన్ని హల్యను చేసేసరికి నేలబారు మొక్కలు నింగినంటే వయి కుంచెడు పుట్టెడుగా పండించే వయాయని తోచింది.

ఏనాటినుంచో ఒక రంగంలో ఏదో పనిచేస్తూ ఆ రంగంలో ఏదో ఉత్పత్తి చేయవలసిన వాళ్ళు ఏమి చేయకుండానో చేసినదంత సారవంతం కాకుండానో చేసేవాళ్ళుగా మిగిలిపోతే హఠాత్తుగా ఒక్కసారి స్ఫుల్లింగాల్లాగా రోదసిలోకి దూసుకుపోవడం అన్ని రంగాల్లో కనిపిస్తుంది. ఇక్కడ ఇలా జరగడానికి ఇదే కీలకం. కనుక సాహిత్యం విషయంలో ఎవరి అంచనాలు నిర్దుష్టాలు కావు, శాశ్వతాలూ కావు.

కవిగారు ఇంజనీరుగా పేరుకెక్కినవారు- రిటైరు కాబోయే ముందు కవిత్వ రచనకు పూనుకుని అవిరామంగా అవిచ్ఛిన్నంగా కవిత్వ మైరేయాన్ని శ్వేతపత్ర చషకంలో పోసి అందరినీ మైమరపింప చేస్తున్నారు.

వారు ఉరుదూ, హిందీ, ఇంగ్లీషు, తెలుగు కవిత్వం అందచందాలకు పరవశించినారు. పరదా వెనుకనున్న ఉరుదూ కవితా సుందరి ఘోషా తొలగించి కేవలం ఘోషా కలవాటుపడినవారికి ఆనందం కలిగించాలని ఈ 'గజలు సుందరి'ని మనముందు నిలిపిన ఉదారులు

ఇందులో కొన్నింటికి ప్రసిద్ధుల అనువాదాలుండవచ్చు గాక. ముఖ్యంగా గాలిబు మహాకవి దాశరథి అనువాదాలు ప్రచారం లోకి వచ్చాయి కూడా. మళ్ళీ ఇందెందుకు? ఈ ప్రశ్న తెలిసినవారెవరూ వేయరు? వాల్మీకి రామాయణం కాక సంస్కృతంలోనే ఎంతమంది ఎన్ని రూపాలలో వ్రాయలేదు? ఎన్ని భాషలలోనికి ఎన్ని రూపాలలో అది నిరంతం అనువాదం కావడం లేదు?

కవిగారి ఈ కవితలు నాకు ఆనందం కలిగించాయి అరమరికలు లేని మనస్సుతో చదివిన వారెవరికైనా ఆనందం కల్గిస్తాయి

★ సుధామ ★

అనువాదకుడు ఉభయ భాషాజ్ఞాని రసికుడు సహృదయుడు అయినప్పుడు ఒక భాషా సాహిత్యంలో తనను అలరించిన ఆకర్షించిన తన హృదయాన్నీ బుద్ధినీ కూడా రంజింపచేసిన రచనను తనకు వచ్చిన మరో భాషలోకి

ఈ స్వేచ్ఛ వల్లనే భావుకుడైన మనిషి ఒక్కొక్క సందర్భంలో అనుకోకుండా కలిగిన అనుభూతికి కవిగా మారుతాడు.

సరిగ్గా అలాగే కవిగారైపోయిన ఒక భావకుడి భావహర్మ్యం 'ఈ గజలు సుందరి' ఇంతకు మునుపు ఆవిష్కరించిన నాల్గు కావ్యాలతో ఆంధ్రదేశంలో 'కవి'గా స్థిరపడిన శ్రీ ఆకునూరు గోపాలకిషన్ రావు ఇప్పుడు ఈ కార్యంతో సుప్రసిద్ధులౌతున్నారు.

పరభాషా సుందరిని చూసి పరవశించిన కవిగారు ఆమెకు తెలుగు తనాన్ని కలిగించే అలంకారాలు తొడిగారు. తెలుగు మాటల వస్త్రాలను అలంకరించారు. పరగేయ ప్రవేశం చేసి రసరమ్యంగా తీర్చి మనముందు ఆవిష్కరించారు.

నైరాశ్యం ఎంతగాను నరకంలా తోస్తున్నది
ప్రేయసి తీపి జ్ఞాపకాలను వేగంగా మరిపిస్తున్నది!

మనిషికి నైరాశ్యం ఎంత మాత్రం కూడదనుకునే దాన్ని అది ఎంత ఆవశ్యకమో ఒక కొత్త కోణం నుండి మనకు ప్రదర్శించారు.

చిరకాలం జీవించే సుర మిత్రులకన్నా
పది మందికి పనికి వచ్చు మన నరులేమిన్న !

మనుష్యులందే మాధవుణ్ణి వెదకి పట్టుకోమన్న ఆర్యుల భావానికి ఇదొక క్రొత్త ప్రతిబింబం.

ఇలాంటివెన్నో ఎన్నెన్నో కవిగారి కవన నైపుణ్యానికి చిరునామా లై నిలిచేవి, గుండె పగిలే మాటల్లోంచి పరవశించే అర్థాలను ప్రకటిస్తూ కవిగారి సమర్థతకు నిలువెత్తు దర్పణాలయేవి కన్పిస్తాయి 'గజలు సుందరి' లో.

ప్రేమలో పడిన వారికి లేదు చావు బ్రతుకుల్లో తేడా
ఎవరికై పడిచస్తారో వారి కౌగిలికే బ్రతుకుతారు !
రెండు గీతల్ని కలిపి అందాన్ని ప్రతిష్ఠించ గలిగిన 'బాపు'కి
రెండు మాటల్ని కలిపి అర్థాన్ని ప్రతిష్ఠించగలిగిన 'ఆత్రేయ'కి
వారసత్వపుఛాయల్ని ప్రతిష్ఠించారు కవిగారు పై పంక్తుల్లో.

భావకవుల వారసత్వం 'కవిగారి గజల్ సుందరి' భామ సౌందర్యంలో వసంతమై ప్రవహించింది కవిగారి కవన పటిమకు ఇది గీటురాయై నిలుస్తుంది. గజల్ సుందరి ధ్యాసలో కవిగారికి ఈ ప్రశంసలు (25.11.1997)

సంస్కృత భాగవత ఆంధ్రీకరణలో కొన్ని ఘట్టాల్లో పోతనగారి సొకడ మూలాన్ని మించి పోయిందని ఒప్పుకోనటానికి ఎవ్వరూ వెనుదీయరు 'గజలు సుందరి' పేర కవిగారు గోపాల కిషన్ విషయంలో అదంతే నిజమయ్యింది ఉర్దూ మాధ్యమంతో కేవలం నాల్గవ తరగతి వరకు చదివి ఆ భాషతో నిత్య సంబంధంలేక [illegible] జీవితం పదహారణాల ఆంధ్ర వాతావరణంలో సాగిన, ఇంతమంది ఉర్దూ కవులను తెలుగువారికి పరిచయం చేయగలగడం చూసి నా మేనల్లుడే అయినా నాకాశ్చర్యం కల్గిస్తున్నది ఉద్యోగ ధర్మాన్ని నిర్వర్తించిన అనన్య సామాన్య అంకిత భావంతోనే ఈ సాహిత్య శిశువు ఆంధ్ర, ఆంగ్ల, ఉర్దూ భాషల్లో చక్కని రచనలు చేస్తూ ఒక భాష నుండి మరో భాషకి మూలాన్ని మరిపించే స్థాయిలో అనువాదాలు చేయడాన్ని సంతోషించడమే కాక ఒక విధంగా గర్విస్తున్నాను కూడా (01 05 1997)

★ మాదాసు పిచ్చయ్య ★

మిత్రులు కవిగారు రచనా వ్యాసంగం ప్రారంభించి రెండు సంవత్సరాలే అయినా వివిధ ప్రక్రియలలో 22 పుస్తకాలు వ్రాసి అప్పుడే (దీనితో సహా) ముద్రించారు ఇది విలువల పునరుద్ధరణకు కావడం అత్యంత ముదావహం ఈ విధంగా కవిగారు శతక కవుల జాబితాలో చేరి ప్రాచుర్యం పొందుతారనడంలో నాకేవిధమైన సందేహమూ లేదు

గంగా ఝరిలా, వీణియ సంగీతంలా సాగుతున్న కవిగారి కవన సుందరి ఆయన కలం గళం విప్పి అద్భుతంగా నర్తిస్తోంది

ఎన్నో విశ్వజనీన నీతి సూక్తులతో సరళంగా, స్పష్టంగా ఆప్త వచనమయంగా సాగిన ఈ శతకం ప్రాచుర్యం పొందాలని కవిగారి కవితా సుందరి విశ్వసుందరి అవాలని ఆశిద్దాం (24.05 1997)

★ కె.వి. రమణ, ఐ ఏ ఏస్ ★

ఉర్దూ భాషా యోషప్రియుడైన కవిగారు గాలిబ్‌తో బాటు 125 మంది హేమా హేమీ ఉరుదూ కవివరుల కమనీయ కవితా లహరిలో పరవశుడై జోల పాడుతున్నట్లు, జ్వాల రేపుతున్నట్లు అనుభూతిని ముప్పేటలా కలగలిపి స్వేచ్ఛాను వాదం చేస్తూ గుండెతో పలికించే 'గజలు సుందరి' ని సృష్టించారు. ఈ సుందరికి తాత్త్విక స్పర్శ, ప్రగతి శీలము మానవీయ దృక్పథాలు అలంకారాలు

గోపాల' అని మకుటం నిర్ణయించి ఆవేశంతో కవితావేశంతో ఏక బిగిని యిర్వై నాల్గు గంటలలో శతకం రచించారు. ఇదో పెద్ద తపస్సే. ఎంత ప్రజ్ఞోకదా!

కవిగారి గజల్‌సుందరి ఉర్దూ కవుల కవితల అనువాద కావ్యం అనుసరణ అనడం మంచిది. ఎందుకంటే అందులో కవిగారి ప్రతిభ ఎక్కువగా ప్రతిబింబించింది కాబట్టి.

కవిగారు అక్షరాలా ప్రతిభాశాలి. నాల్గో తరగతి వరకు చదువుకున్న ఉర్దూకు మెరుగులు పెట్టి ఇందరు ఉర్దూ కవులను సుందరంగా అనువాదం చేసే స్థాయికి ఎదగడం మాటలా మరి.

ఇది కవిగారిని అసలు సిసలు మధుర కవిగా నిలబెట్టే కావ్యం దీని ఉర్దూ కవితా సర్వస్వం అనవచ్చును.

గజలు సుందరిలో ప్రతి వాక్యంలోనూ కవిగారి భాషే భావాలే ఎక్కువగా ప్రతిబింబించాయి.

సృష్టికి ముందటి ఆ పెను చీకటి
కన్న ముందూ తానున్న ఈశ్వరుడు మహా మేటి (గాలిబ్ 112)

ఈ భావం గాలిబ్‌దే అయితే కవిగారు ఈ భావానికి మెరుగులు దిద్ది వుండవచ్చు. భాగవతం చదివిన పాండిత్యం కవిలో కన్పడుతుంది ఆ పెను చీకటి కవ్వల మెలిగేవాడే ఈశ్వరుడు అని పోతన్నన్నాడు భాగవతంలో దీన్నే గాలిబు దర్శించాడు.

గాలిబ్‌ది నిర్వీశ్వర వాదమో నిరాశావాదమో కాని, కవిగారిది మాత్రం నిరీశ్వర వాదంగా కన్పిస్తున్నది. క్రిందిదాన్నిబట్టి

అన్నిటా నీవున్నావని అంటారు
ఎచ్చోట యెవ్వరూ నిన్ను చూచి ఎరుగరు (గాలిబ్ 83)

గజల్‌సుందరిలోని అనువాదాన్ని గూర్చి దాని సుందరతను గూర్చి ఇంకా వ్రాయాలని ఉంది. అప్పుడు గ్రంథాన్నంతా తిరిగి ఉల్లేఖించినట్లు అవుతుంది. మీరే చదవండి. ఆనందించండి అంతే!

పాలివారి లోనపంచాయితీ లేదు - ఎందుకంటెవేరు ఉంది కనుక
తండ్రికొడుకులందు తగవులు మెండయా - విజ్ఞతానివేశవేంకటేశ!

– కీ.శే. దేవులపల్లి వేంకటేశ్వర రావు (దేవేరా) గారు కవిగారి పెద మేనమామ

కూడా ఆయన మూలాన్ని అభిజ్ఞులు మెచ్చేట్లుగా అతిశయించారన్నారు అలవోకతను, విశృంఖలతను కనబరచారన్నారు.
సభాధ్యక్షులు ఆచార్య ఎల్లూరి శివారెడ్డి, పాండితీ ప్రకర్ష, భాషా పటిమ కన్న ఈ సంకలనంలో లాగా కవికి హృదయ స్పందన ప్రధానమన్నారు అందుకే కవితలు మధురంగా ఉన్నాయన్నారు
- ఈనాడు డైలీ నవంబర్ 30, 1996

జమిలి పుస్తకావిష్కరణ

ఆదివారం 6 ఏప్రిల్ హన్మకొండ అశోకా కాన్ఫరెన్స్ హాలులో జమిలి పుస్త కాలు 'కవిగారి సందర్భ స్వరాలు' మరియు 'సుదర్శన్ రచనలు' ఆవిష్కరణోత్సవంలో సభాధ్యక్షత వహించిన ప్రముఖ పాత్రికేయుడు పోతుకూచి సాంబశివరావు 'కవిగారు' కలం పేరుతో ప్రసిద్ధుడైన విద్యుత్ శాఖ ఇంజనీరు గోపాల కిషన్‌రావు కేవలం ఒకటిన్నర సంవత్సరాల కాలంలో 22 గ్రంథాలు వ్రాయడం విద్యుత్వేగాన్ని తలపిస్తున్నదన్నారు ఆయన 'సందర్భ స్వరాలు' చక్కటి భావాలను పంచుతుందన్నారు.
కవిగారి సందర్భ స్వరాలు, దేవులపల్లి సుదర్శన్ రచనలు రెండు పుస్తకాల నావిష్కరించిన ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణ రావు ప్రసంగిస్తూ కవిత్వం కావాలని రాస్తే వచ్చేది కాదని, మనిషికి మనిషి మీద నమ్మ కం తగ్గి దేవతల మీద పెరగడం వల్ల ప్రయోజనం లేదని కవిగారు చెప్పిన వాక్యాలు చాలా బాగున్నా యన్నారు.
కోవెల సంపత్కుమారా చార్య మాట్లాడుతూ, మనస్సును పట్టుకునే తపన సందర్భ స్వరాలు గ్రంథంలో ఉందన్నారు. అజంతా లాంటి కవులు తక్కువ కవిత్వం రాసి ఎక్కువ గుర్తింపు పొందినారని, కవిగారి కవిత్వం ఆ స్థాయిలో ఉందన్నారు. వివిధ సందర్భాలలో ఆయన మనసు ప్రతిస్పందన గ్రంథంలో కన్పిస్తుందన్నారు. అన్ని పండుగల గురించి ఇందులో వుందని, నాగుల చవితి గుఱించి చెప్పింది అజ్ఞానం నేపథ్యంగా చెప్పారన్నారు
ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్య ప్రొఫెసర్ లక్షణమూర్తి, దేవులపల్లి సుదర్శన రావు, మాదాసు పిచ్చయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కనుమరుగవుతున్న శతక సాహిత్యం

కవిగారి స్వర్ణగోపాల శతకము రచయిత పోతుకూచి సాంబశివరావు గౌరవ అతిథిగా ఆవిష్కరించారు ఈ శతకంలో నిండా సూక్తులు, నీతులు అందరికీ అర్థమయ్యేట్లుగా కవిగారు పద్యాలను వ్రాశారన్నారు పద్యం రాయడం సులభం కాకపోయినా ధారావాహికంగా రాసిన కవిగారు అభినందనీయులని శ్లాఘించారు.
సభాధ్యక్షులు బిరుదురాజు రామరాజు మాట్లాడుతూ కిషన్ రావు రాసిన శతకంలో మానవతా విలువలు ప్రతి పద్యంలో కనిపిస్తాయని పేర్కొన్నారు. మనం చేప్పే నియమ నిష్టలు అనుష్ఠించినవాడే కవిగారు వ్రాసుకున్నట్లు మనకు విలువ ఉంటుందని అన్నారు
రచయిత్రి శరత్‌జ్యోత్స్నారాణి శతకం గుఱించి సుదీర్ఘ ప్రసంగం చేస్తూ మాతృభక్తి, దేశభక్తి, క్రమశిక్షణ, మంచితనం, నిజాయితీ, చిత్తశుద్ధి, అవినీతి, స్త్రీవాద కవితాంశాలు పట్టుదల ఇలా అనేకానేక అంశాలను తీసుకొని కవిగారు ఈ శతకం అద్భుతంగా వ్రాశారని అభినందించారు.

అక్షర రూపమివ్వటానికి ఎంతో మథన పడవలసి వస్తుందని కవిత్వం అలవోకగా చెప్పే సాహితీ ప్రక్రియ కాదని తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షురాలు ఆచార్య నాయని కృష్ణ కుమారి అన్నారు. కృతి స్వీకర్త పోతుకూచి కృతికర్తను ఘనంగా సన్మానం చేశారు. ఆచార్య తిరుమల ప్రసంగిస్తూ 'ప్రియాంశాలు'లో సమకాలీన సమాజం ప్రతిబింబి స్తోందన్నారు. సాంఘిక సమస్యలను చూపించడమే కాక, వాటి మూలాలను బయటపెట్టి పరిష్కార మార్గాల్ని సూచించిన పద్ధతి శ్లాఘనీయంగా ఉందన్నారు. మనిషిని మానవో త్తమునిగా మలచాలన్న తపనే ఈ సంపుటికి మూలమని పేర్కొన్నారు. ఆత్మాశ్రయ, పరాశ్రయ కవితా ధోరణుల మేలు కలయిక ఇందులో కనిపిస్తుందన్నారు. లోకపరిశీలన, ఔచిత్యం, ధారాళమైన శైలి, శబ్ద సౌందర్యం వున్నాయన్నారు

డా॥ ఆకునూరు స్వర్ణలత మాట్లాడుతూ కృతికర్త ఒక గొప్ప ప్రత్యేకమైన స్థానాన్ని సాహితీ లోకంలో పదిల పరచుకుంటున్నారన్నారు. గ్రంథస్థ అంశాలు పాఠకులను ఆలో చింపచేసి ఆచరణకు ఉపక్రమించచేయగలవన్న విశ్వాసాన్ని ఆమె ప్రకటించారు. అధ్యక్షులు ప్రసాదరావు మాట్లాడుతూ పుస్తకంలోని కవితా ఖండికలు ప్రసాద గుణ్యంగా సుబోధకంగా ఉన్నాయన్నారు. ఏది రాసినా సుస్పష్టంగా, సరళంగా చెప్పే ధైర్యం కవిగారికి మెండుగా ఉందన్నారు. ఆయన జిజ్ఞాసువు, భావుకుడు, సాధకుడన్నారు. కృతికర్త మాట్లాడుతూ వేదాలను ఉపనిషత్తులను తనదైన పోకడలో తెలుగులో స్వేచ్ఛానువాదం చేస్తున్నానని రాజధానిలో ఓ సరస్వతీ ఆలయం నెలకొల్పాలని అభిలషిస్తున్నానన్నారు

కవిగారి గజలు సుందరి అనువాదకుత్సాకరా: కవిగారు (ఆకునూరు గోపాల కిషన్‌రావు)

స్వగతాలు, సందర్భ స్వరాలు, స్వర్ణగోపాల శతకం, ప్రియాంశాలు గ్రంథాల ద్వారా కవిగా పేరొందిన కవిగారు అసలు పేరు ఆకునూరు గోపాల కిషన్‌రావు. వృత్తి రీత్యా ఇంజనీరు. చిన్నప్పటినుండి ఉర్దూ భాషపై మక్కువ. మిర్జా గాలిబ్ గజళ్ళంటే ప్రీతి. ఆయన గజళ్ళలోని లోతుపాతులు, మాధుర్యంతో పాటు గాలిబ్ జీవిత వ్యథాభావాల్ని ఆయన బలాలనీ, బలహీనతల్ని పుక్కిట పట్టినవాడు. కనుక గాలిబ్ గజళ్ళతో పాటు మరో 125 మంది ఉర్దూ కవుల గజళ్ళను కూడా అనువదించి గజలు సుందరి పేరిట గ్రంథాన్ని ప్రచురించారు. మతాన్ని జీర్ణం చేసుకున్న నన్నయాది కవుల్లాగ కవిగారు అనువాదంలో మూలానికి దగ్గరగా వుంటూనే కొన్ని సందర్భాల్లో స్వతంత్రించి మూలంలోని గుప్త భావాలను విస్తరంగా స్పష్టంగా చెప్పారు. తెలుగుకు ప్రత్యేక పంథ అనుసరించారు. ఏకాంత రసానందాన్ని హాయిగా అనుభవించాలనుకొన్నవారు తప్పక చదవ వలసిన గ్రంథం ఇది

కప్పగంతుల మల్లికార్జునరావు, (ఆంధ్రభూమి వీక్లీ, 20.5.99)

చక్కటి వ్యక్తీకరణ

ఆకునూరు గోపాల కిషన్‌రావు కవిగారు గజలు సుందరిలో ప్రముఖమైన గాలిబ్‌వి 246 అషార్లు, వారితో బాటు 125 మంది ప్రాచీన, ఆధునిక ఉర్దూ కవుల గజళ్ళు అనువదించి ఆంధ్ర సాహిత్య ప్రేక్షకులకు అందించారు. దాశరథి అనువాదాల్లో అర్థం గాంభీర్యం ఉంది. ప్రతిది సులభమ్ముగా సాధ్యపడదులెమ్ము - నరుడు నరుడౌట కడు దుష్కరము సుమ్ము !

కవిగారి గజల్ సుందరి

కవిగారి గజల్ సుందరిలో గాలిబ్‌తో పాటు 125 మంది ఉర్దూ కవుల రచనలన్ని (గజళ్ళు రుబాయిలు) తెలుగులోకి తెచ్చారు వీరు లోకంలోని పరిస్థితుల్ని బాగా గుర్తించి కవితలు రాశారనడానికి రెండు ద్విపదలు చాలు

మధువును మనం త్రాగితే మరేం సర్వాలేదు
మధువే మనల త్రాగితే మనకిక మోక్షం లేదు !
వెంట వుండి కన్నీటిని కంట కానలేనివాడు
తన చుట్టూ చీకటిని తానేలా చూడగలడు !

ఇంతమంది ఉర్దూ కవుల కవితల్ని తెలుగువారికి అందించి ఆయా కవుల మనోగతాల్ని మేధాబలాన్నీ తెలుసుకునే అదృష్టం కలిగించి గజల్ సుందరిని అందంగా తీర్చిదిద్ది మనకు దర్శనం చేయించిన కవిగారు ప్రశంసా పాత్రులు

– వేమూరి వేంకటేశ్వర శర్మ (ఆంధ్రభూమి వీక్లీ, 1.2.98)

గజలు సుందరి పుస్తక సమీక్ష

ఉర్దూ కవితలను ప్రత్యేకంగా గజళ్ళను అందులోను మహాకవి మిర్జా గాలిబు గజళ్ళను తెలుగులోనికి అనువదించదలిస్తే ఈ రెండు భాషలలో ప్రావీణ్యం కలిగి ఉండటం చాలా అవసరం.

ఉర్దూ నుండి తెలుగులోనికి అనువదించబడిన కావ్యాలను సమీక్షించడానికి కూడా ఈ అర్హతలు మిక్కిలి అవసరం

ఎక్కడో విన్న నాలుగు ఉర్దూ పదాలను తెలుసుకొని ఎవరితోనో ఉర్దూలో చదివించుకుని అనువాద గ్రంథాన్ని సమీక్షించ పూనుకోవటం దుస్సాహసం దయచేసి ఇటువంటి ప్రయత్నాలకు పూనుకోవద్దు. ఇది అటు ఉర్దూ ఇలుల అనువాదానికి అన్యాయం చేయటమే అవుతుంది

గాలిబు గజళ్ళను తెలుగులోనికి మొట్ట మొదట ప్రఖ్యాత కవి దాశరథి కృష్ణమాచార్య అనువదించాడు

గజలు సుందరి'అనువాద గ్రంథంలో ఆకునూరు గోపాల కిషన్‌రావు 125 మంది ప్రఖ్యాత ఉర్దూ కవుల ప్రముఖ గజళ్ళను ఇతర ప్రక్రియలను అనువదించినాడు

గోపాలకిషన్‌రావు తెలంగాణా వాడు ఇతని వంశం సాహితీ సంపదతో ఆవిర్భవించి అలరారినది. ఉన్నత పాఠశాల కళాశాల విద్యాభ్యాసం నిజాం పరిపాలనలోనే జరిగినందున ఉర్దూ భాషతో పరిచయం తప్పదు వీరిదంతా కవుల కుటుంబం ఇంజనీరుగా పదవీ విరమణ తర్వాత ప్రత్యేక కృషి సల్పుతూ సాహితీ సేవలో మునిగి ఉన్నవాడు కవుల గజళ్ళలోని భావాన్ని గోపాల కిషన్ రావు (కవిగారు) చక్కగా అనువదించ డానికి ప్రయత్నించినాడు ఇది ప్రశంసించదగిన ప్రయత్నం అని చెప్పక తప్పదు గోపాల కిషన్ రావు గారు ఈ ప్రయత్నంలో ఇంకా కృషి సల్పి తెలుగు పాఠక లోకానికి మరింత ఉర్దూ సాహిత్యంతో పరిచయం కలిగించగలరని ఆశించుదాం – హసీన

(ప్రజాతంత్ర వీక్లీ, తేది 15-21-2000)

19. కవిగారి Yours Lovingly I (తెలుగు కవితల ఆంగ్ల అనువాదం)
20. కవిగారి Yours Lovingly II (తెలుగు కవితల ఆంగ్ల అనువాదం)
21. కవిగారి Brainy Brights I (ఇతరుల పదుంచు కవితల అనువాదం తెలుగు నుండి ఇంగ్లీషు).
22. కవిగారి Brainy Bright II (ఇతరుల పదుంచు కవితల అనువాదం తెలుగు నుండి ఇంగ్లీషు).
23. కవిగారి మనోజ్ఞ మనోజములు I (వివిధ అంశాలు సందర్భాలపై స్వీయ కవితలు).
24. కవిగారి మనోజ్ఞ మనోజములు II (వివిధ అంశాలు సందర్భాలపై స్వీయ కవితలు).
25. కవిగారి సూక్తి భాస్కరము (శతకము).
26. కవిగారి ఉపనిషదంజలి • ఈశ • కేన • కఠ • ప్రశ్న • ముండక • మాండూక్య • తైత్తిరీయ • ఐతరేయ • శ్వేతాశ్వతర • అమృత బిందు • స్కంద మరియు • కైవల్యోపనిషత్తులు పద్యీకరించి తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీలలో కవిత్వానువాదాలు
62 కవిగారి వేదాంజలి (వేదాలలోని హితాంశాలు కవితానువాదాలు తెలుగు/ ఆంగ్లం)
64. శ్రీమద్భాగవతాంజలి (కవితానువాదం)
65. శ్రీమద్రామాయణాంజలి (కవితానువాదం).
66. శ్రీమద్భారతాంజలి (కవితానువాదం).
67. యోగ వాశిష్ఠాంజలి (కవితానువాదం).
68. బ్రహ్మ సూత్రాంజలి (కవితానువాదం)
69. కవిగారి 'సినారె' రచనానువాదాంజలి

కవిగారి కరకంకణాలు

☛ సాహిత్య రత్న - 'మనోరంజని' జనవరి 1998

☛ గజలు సుందరి ముసన్నిఫ్ - 'మేరా షహర్ మేరే లోగ్' మార్చి 1999

☛ విశ్వ సాహితీ మిత్ర - 'విశ్వ సాహితి' ఆగస్టు 1999

☛ మ్యాన్ ఆఫ్ ఎఛీవ్‌మెంట్ - 'ఇంటర్నేషనల్ పబ్లిషింగ్ హౌస్' జనవరి 2000.